

Forside

Eksamensinformation

B650003102 - B650003102: Kandidatspeciale, Eva Marie Egsmose

Besvarelsen afleveres af

Eva Marie Egsmose
evegs20@student.sdu.dk

Eksamensadministratorer

Caroline Grossmann
cagro@sam.sdu.dk
☎ +4565504512

Bedømmere

Bugge Thorbjørn Daniel
Eksaminator
btd@sam.sdu.dk
☎ +4565503392

Janne Kristine Laursen
Censor
jannekl@icloud.com
☎ +4540304022

Besvarelsesinformationer

Titel: Hvor langt kan EU gå i kampen mod økonomisk tvang fra tredjelande? Muligheden for modforanstaltninger under Anti-Coercion Instrument i lyset af EU's forpligtelser under den almindelige folkeret og WTO-retten

Titel, engelsk: How Far Can the EU Go in the Fight Against Economic Coercion from Third States? The Possibility of Countermeasures under the Anti-Coercion Instrument in Light of the EU's Obligations under Public International Law and WTO Law

Tro og love-erklæring: Ja

Må besvarelsen gøres til genstand for udlån: Ja

Må besvarelsen bruges til undervisning: Ja

Syddansk Universitet

Hvor langt kan EU gå i kampen mod økonomisk tvang fra tredjelande?

Muligheden for modforanstaltninger under *Anti-Coercion Instrument* i lyset af
EU's forpligtelser under den almindelige folkeret og WTO-retten

*(How Far Can the EU Go in the Fight Against Economic Coercion from Third States?
The Possibility of Countermeasures under the Anti-Coercion Instrument in Light of the
EU's Obligations under Public International Law and WTO Law)*

Antal anslag: 139.973

Specialeafhandling af
Navn: Eva Marie Egsmose
Fødselsdato: 14.03.1994
Studieretning: Cand.jur.
Semester: Efterår 2025

Vejleder
Bugge Thorbjørn Daniel

Abstract

This thesis explores the legal foundation of the EU's Anti-Coercion Instrument (ACI) considering the Union's obligations under public international law and the law of the World Trade Organization (WTO). Through a legal dogmatic method, the analysis assesses both the internal EU-law of the instrument and the external constraints that arise from the international legal regimes to which the EU is subject. The study finds that under the EU law the ACI gives the European Commission a considerable margin of appreciation in identifying economic coercion and deciding whether countermeasures should be used. The instrument requires proportionality in the employment of countermeasures, but it neither provides any substantive threshold for the degree of coercion required to activate the instrument nor the allowed intensity of the EU's response. As such, the ACI appears as a potentially powerful trade policy tool under EU-law. Under public international law, however, the instrument's legality is questionable. It is argued that the ACI's legal basis for adopting countermeasures against third states is fragile as it relies on the rules of the responsibility of states and not of the responsibility of international organisations. Moreover, it is argued that the ACI's concept of "economic coercion" probably does not reach the threshold of "illegal intervention" as it is established under customary international law. Furthermore, under WTO law, which is argued as being applicable as *lex specialis* for cases of economic coercion, ACI-countermeasures could be in violation of material trade obligations as well as article 23 in the *Dispute Settlement Understanding* (DSU). However, the analysis also demonstrates that ACI-countermeasures may be justifiable under certain exemption provisions, depending on the specific circumstances. The thesis concludes that the ACI rests on a legally uncertain foundation when it comes to the EU's international obligations, and that this may significantly limit its practical use in cases of economic coercion aimed towards the EU.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	1
1.1. <i>Introduktion</i>	1
1.2. <i>Problemformulering</i>	3
1.3. <i>Afgrænsning</i>	3
1.4. <i>Metode</i>	4
1.4.1. EU-ret	4
1.4.2. Den almindelige folkeret	5
1.4.3. WTO-ret.....	7
1.4.4. Litteratur	8
1.4.5. Brug af Generativ AI	8
1.5. <i>Opbygning</i>	8
2. ACI set indefra: Instrumentets retlige indhold	10
2.1. <i>ACI's struktur og processuelle regler</i>	10
2.2. <i>Hvornår er der tale om økonomisk tvang efter ACI?</i>	11
2.3. <i>Iværksættelse af EU-modforanstaltninger efter ACI</i>	14
2.3.1. Kriterier for iværksættelse og udvælgelse af modforanstaltninger	14
2.3.2. Hvem kan blive adressat for økonomiske modforanstaltninger?	16
2.3.3. Modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser.....	17
2.4. <i>Opsamling på ACI's retlige indhold</i>	18
3. ACI set udefra: Instrumentet i lyset af EU's internationale forpligtelser.....	19
3.1. <i>ACI og den almindelige folkeret</i>	19
3.1.1. EU's adgang til iværksættelse af statslige modforanstaltninger efter folkeretten.....	19
3.1.1.1. Introduktion til folkeretlige modforanstaltninger	19
3.1.1.2. ACI's spejling af principperne i ARSIWA.....	20
3.1.1.3. En folkeretlig hjemmel til statslige modforanstaltninger for EU?	21
3.1.2. Økonomisk tvang som folkeretlig ulovlig intervention.....	27
3.1.3. Opsamling på ACI og den almindelige folkeret.....	33
3.2. <i>ACI og WTO-retten</i>	34
3.2.1. Kort introduktion til EU og WTO-retten.....	34
3.2.2. Folkeretten vs. WTO-retten: Lex specialis for økonomisk tvang?.....	35
3.2.3. ACI's forenelighed med DSU art. 23	37
3.2.4. ACI's forenelighed med materielle WTO-forpligtelser	41
3.2.5. Muligheden for undtagelsesbestemmelser under WTO-retten.....	45
3.2.5.1. GATT artikel XXI(b)(iii).....	45
3.2.5.2. GATT artikel XX(a)	48
3.2.5.3. Opsamling på undtagelsesbestemmelser under WTO-retten.....	50
3.3. <i>Opsamling på ACI i lyset af EU's internationale forpligtelser</i>	51

4. ACI set ovenfra: Implikationer i praksis	53
4.1. <i>Hvilke begrænsninger sætter EU's internationale forpligtelser i praksis?....</i>	53
4.2. <i>Afrunding.....</i>	58
5. Konklusion	60
Forkortelser.....	62
Litteraturliste	63
<i>Litteratur.....</i>	63
<i>Online-kilder: Hjemmesider, blogs og nyhedsmedier .....</i>	67
<i>EU-retten .....</i>	70
Traktater og lovgivning	70
EU-domme.....	70
Øvrige EU-dokumenter	71
<i>Folkeretten.....</i>	72
Traktater.....	72
ILC's dokumenter.....	72
FN-resolutioner.....	72
Afgørelser	72
Øvrige dokumenter	73
<i>WTO-retten .....</i>	73
Afgørelser	73
Traktater.....	74
Øvrige WTO-dokumenter.....	74
<i>Øvrige kilder.....</i>	75

1. Indledning

1.1. Introduktion

I årtier har international handel været baseret på et fælles regelsæt. Verdenshandelsorganisationen (World Trade Organisation; WTO) blev etableret i 1995 som efterfølger til GATT-aftalen fra 1947¹ og har i årevis lagt fundamentet for en stadig mere regelbaseret verdenshandel.²

De seneste års globale udvikling har dog udfordret dette udgangspunkt. Handelspolitikken bringes i stigende grad i spil som et middel i udenrigspolitiske sammenhænge. Herunder er brugen af handelspolitisk pres for at opnå bestemte politiske mål i andre lande – såkaldt økonomisk tvang (*economic coercion*) – blevet mere udbredt.³ Som eksempler kan nævnes USA's ensidige toldforhøjelser på stål og aluminium fra Kina i 2018,⁴ og Kinas handelsrestriktioner mod Australien efter landet udtrykte ønske om en undersøgelse af Covid-19's oprindelse i 2020.⁵ I 2021 blev EU ramt i egne rækker, da Kina reagerede på Litauens Taiwan-venlige udenrigspolitik ved at iværksætte en række omfattende handelsrestriktioner mod Litauen. Restriktionerne ramte også europæiske virksomheder og dermed EU som helhed.⁶

EU-forordning 2023/2675 – det såkaldte *Anti-Coercion Instrument (ACI)* – udstyrer EU med et våben i kampen mod økonomisk tvang. Forordningen blev vedtaget i november 2023 med hjemmel i den fælles handelspolitik (TEUF art. 207) og trådte i kraft den 27. december 2023. Instrumentet giver EU mulighed for at fastslå, at Unionen eller et medlemsland er udsat for økonomisk tvang fra et tredjeland og for at rette økonomiske modforanstaltninger mod dette tredjeland.⁷ I medierne har ACI fået tilnavnet *EU's handelsbazooka*,⁸ og det har ikke skortet på omtale: Under overskrifter som ”EU har

---

¹ General Agreement on Tariffs and Trade (1947)

² VanGrasstek (2013); WTO | The History of Multilateral Trading System

³ OECD (2024), s. 3

⁴ Olsthoorn (2024), s. 53; C. F. R. Editors (2025)

⁵ Parsons (2021)

⁶ Andrijauskas & Boruta (2025); Wu (2023), s. 298

⁷ ACI art. 1, stk. 2

⁸ Første omtale: Vela (2019)

økonomisk 'bazooka' klar til kamp mod Trump"⁹, "Steel meets fire: How the EU might respond to Trump's tariffs"¹⁰ og "Could the EU dust off its trade bazooka to take on China?"¹¹ er ACI igen og igen blevet bragt op som et bud på, hvordan EU kan eller bør reagere på den seneste tids handelspolitiske udfordringer. På tidspunktet for dette speciales afslutning (december 2025) har ACI dog endnu ikke været i brug.

ACI giver EU mulighed for at reagere med såkaldte modforanstaltninger – herunder i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser – på økonomisk tvang uden om WTO's tvistbilægningssystem. Instrumentet hviler i stedet på den almindelige folkerets regler om statsansvar og lovlige modforanstaltninger, som de kommer til udtryk i International Law Commission's (ILC) *Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (ARSIWA).¹² Disse regler er imidlertid udviklet til stater og kan ikke nødvendigvis påberåbes af internationale organisationer som EU. Hertil kommer, at det i sig selv er omstridt, om "økonomisk tvang" som defineret i ACI udgør et brud på det folkeretlige princip om ikke-intervention, der kan berettige brugen af modforanstaltninger. Herudover giver ACI's udformning anledning til overvejelser vedrørende EU's WTO-retlige forpligtelser; herunder *Dispute Settlement Understanding* (DSU) art. 23 om forbuddet mod ensidige modforanstaltninger samt diverse materielle WTO-forpligtelser.

Samlet set rejser ACI en række grundlæggende spørgsmål om, i hvilket omfang instrumentet kan anvendes i overensstemmelse med EU's internationale forpligtelser. Det er disse spørgsmål om forholdet mellem ACI, den almindelige folkeret og WTO-retten, som dette speciale besvarer.

---

⁹ Ryborg (2025)

¹⁰ Pastorelli (2025)

¹¹ Bermingham (2025)

¹² ACI præambelbetragtning 13

1.2. Problemformulering

Med afsæt i en EU-retlig retsdogmatisk analyse af Anti-Coercion Instrument (ACI) undersøges det – gennem en folkeretlig og WTO-retlig analyse – i hvilket omfang ACI og eventuelle ACI-modforanstaltninger er forenelige med EU's forpligtelser under den almindelige folkeret og WTO-retten, samt hvilke implikationer dette kan have for instrumentets praktiske anvendelsesmuligheder.

1.3. Afgrænsning

Specialet fokuserer på muligheden for aktivering af ACI med henblik på iværksættelse af modforanstaltninger over for tredjelande i lyset af EU's internationale forpligtelser. Det betyder, at det diplomatiske arbejde, der går forud for iværksættelse af modforanstaltninger i medfør af ACI ikke behandles. ACI's erstatningsretlige dimension behandles heller ikke, idet fokus som nævnt er på muligheden for at iværksætte modforanstaltninger under instrumentet.

Af pladsmæssige årsager behandles problemstillingen vedrørende ACI's forhold til EU's bilaterale handelsaftaler ikke. Det samme gælder spørgsmålet om, i hvilket omfang medlemsstaterne selv ifalder ansvar for EU's overtrædelser af international ret, herunder i forbindelse med udøvelse af beføjelser under ACI.¹³

ACI rejser ikke kun spørgsmål i retning af EU's internationale forpligtelser. Også den EU-retlige forankring i den fælles handelspolitik (TEUF art. 207) kan diskuteres. Det falder imidlertid uden for dette speciales rækkevidde at behandle denne problemstilling.¹⁴ Endelig udelades hele spørgsmålet om økonomiske analyser, der eventuelt skal foretages i forbindelse med udvælgelsen af økonomiske modforanstaltninger.¹⁵

Tidsmæssigt afgrænses analysen til den 1. december 2025. Eventuelle politiske eller juridiske udviklinger efter denne dato behandles derfor ikke.

---

¹³ Se herom Jackson & Paddeu (2025)

¹⁴ Se herom Schaupp (2024); Verellen & Hofer (2023); Freudlspeiger & Meunier (2024); Szép (2024a)

¹⁵ Se herom Kommissionen (2021a), s. 74 ff.

1.4. Metode

Dette speciale opererer inden for tre forskellige retssystemer: EU-retten, den almindelige folkeret og WTO-retten. Analysens formål er imidlertid det samme inden for hvert af disse retssystemer, nemlig at klarlægge gældende ret (*de lege lata*). *Gældende ret* dækker over udsagn om en retsstilling, der er baseret på anvendelse af retskilder og argumentation, som er almindeligt anerkendt inden for den juridiske disciplin.¹⁶ Den retsdogmatiske metode er oplagt til at fastlægge gældende ret. Den tillader for dette speciale både en systematisk EU-retlig analyse af ACI's retlige indhold samt en folkeretlig og WTO-retlig analyse af, hvordan instrumentet er foreneligt med EU's forpligtelser under disse regimer.¹⁷

Det er en metodisk udfordring for dette speciale, at den langt hen ad vejen er optaget af at undersøge lovligheden af eventuelle modforanstaltninger iværksat under ACI, når sådanne modforanstaltninger endnu ikke har set dagens lys. Analysen kan af denne grund ikke tage udgangspunkt i praksis, men må forholde sig til, hvordan modforanstaltninger under ACI *sandsynligvis* vil se ud. Konklusionerne, der drages i den forbindelse, skal derfor heller ikke ses som endelige vurderinger af fremtidige modforanstaltningers lovlighed, men som et kvalificeret bud på, hvilke retlige begrænsninger EU's internationale forpligtelser opstiller for brugen af ACI.

1.4.1. EU-ret

ACI-forordningen er specialets naturlige omdrejningspunkt. Der er tale om en sekundær EU-retsakt (TEUF art. 288). Instrumentet skal under den EU-retlige del af analysen, hvor gældende ret under ACI's søges fastlagt, underlægges en EU-retlig fortolkning. Formålet med dette er ikke at sætte spørgsmålstegn ved instrumentets forenelighed med EU-retten, men at klarlægge, hvad der rent EU-retligt er *muligt* under instrumentet. Dette giver det bedst mulige fundament for at undersøge ACI som faktum i lyset af EU's internationale forpligtelser.

---

¹⁶ Naundrup Olesen (2023), s. 36

¹⁷ Weiß & Furculită (2024), s. 14

EU-Domstolen er den øverste fortolker af EU-retten.¹⁸ Da der ikke foreligger domstolspraksis under ACI, kan retspraksis ikke direkte inddrages som fortolkningsbidrag til at bestemme gældende ret for instrumentet. ACI kan dog stadig analyseres ud fra EU-Domstolens fortolkningsprincipper, det vil sige med udgangspunkt i forordningens ordlyd, kontekst og formål.¹⁹ Udover at tage udgangspunkt i selve ordlyden af de forskellige bestemmelser,²⁰ vil analysen således også inddrage ACI's præambel, hvor det er relevant. Præambelen er en vigtig del af forordningens kontekst, og kan derudover bidrage til at belyse instrumentets formål.²¹ Endelig tjener Kommissionens *Impact Assessment Report*²² (*Impact Assessment*), der blev udgivet samtidig med det første ACI-lovforslag i december 2021, som fortolkningsbidrag. Rapporten kan ses som en del af lovgivningshistorien og kan dermed bidrage til at skabe klarhed over flere af forordningens relativt åbne og skønsmæssige bestemmelser.²³ Det bør i den forbindelse holdes for øje, at der er tale om et dokument udgivet af Kommissionen. Rådet og Parlamentet kan derfor ikke automatisk tages til indtægt for den fortolkning, der præsenteres deri. Endelig bemærkes det, at der i fraværet af EU-lovgivning, der har oplagte fællestræk med ACI, ikke trækkes ikke på analogier fra anden EU-retlig regulering i den EU-retlige analyse af ACI.

1.4.2. Den almindelige folkeret

I specialets folkeretlige del anlægges også en retsdogmatisk tilgang, men her med udgangspunkt i folkeretten. ACI fungerer i disse afsnit som faktum, mens den almindelige folkerets regler udgør jus. Bærende for denne del af analysen er den *folkeretlige sædvaneret*, der ifølge statuten for International Court of Justice (ICJ) art. 38, stk. 1(b) er en af folkerettens primære kilder ("*international custom, as evidence of a general practice accepted as law*"). Fastlæggelsen af folkeretlig sædvaneret er generelt kompleks,²⁴ men beror på, at der kan påvises en fast statspraksis. Herudover skal der

---

¹⁸ Blume (2011), s. 48

¹⁹ Doroga & Mercescu (2021); se sag C-292/82, *Merck Hauptzollamt*, pr.12 og sag 6/72 *Europemballage Corporation*, pr. 22

²⁰ Som f.eks. i sag C-190/10, *Génesis*, pr. 40 ff.

²¹ Som f.eks. i sag C-487/07, *L'Oréal*, pr. 31 m.fl., samt C-418/18 P, *Puppinck*, pr. 57 og 75

²² Kommissionen (2021a)

²³ Som f.eks. i sag C-355/21, *Perfumesco.pl*, pr. 39

²⁴ Merkouris et al. (2022), s. 45

foreligge en *opinio juris*, hvilket dækker over staternes overbevisning om at, de er bundet af den pågældende praksis.²⁵

I analysen under den almindelige folkeret undersøges to forhold, der begge skal være opfyldt, før ACI-modforanstaltninger folkeretligt lovligt kan iværksættes. Det gælder for det første spørgsmålet om, hvorvidt EU har adgang til folkeretlige modforanstaltninger på lige fod med stater. For det andet undersøges det, om ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI udgør et brud på det folkeretlige princip om ikke-intervention, der kan berettiggende brugen af sådanne modforanstaltninger. Hvad angår førstnævnte, EU’s adgang til statslige modforanstaltninger, trækkes primært på ILC’s *Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (ARSIWA). Da EU selv placerer ACI inden for rammerne af disse regler, er ARSIWA det naturlige udgangspunkt for analysen af modforanstaltninger under den almindelige folkeret.²⁶ ARSIWA er ikke en bindende traktat, men artiklerne anses for at være *et udtryk* for den underliggende folkeretlige sædvane, der i sig selv er bindende for stater.²⁷ Artiklerne citeres således bl.a. i den folkeretlige litteratur og anvendes af internationale domstole.²⁸

Hvad angår afdækningen af ”økonomisk tvang” som et brud på det folkeretlige forbud mod intervention, er der ikke er nogen entydig folkeretlig hjemmel at basere analysen på. Der trækkes derfor på en række forskellige kilder. Herunder inddrages ICJ’s udtalelser i sagen *Nicaragua* fra 1986,²⁹ der i medfør af ICJ-statutten art. 38, stk. 1(d) må anses for en sekundær retskilde under folkeretten. Denne sag er formentlig det nærmeste vi kommer en egentlig definition på rækkevidden af forbuddet mod intervention i folkeretten.³⁰ Herudover inddrages enkelte FN-resolutioner, der som udgangspunkt også er sekundære retskilder,³¹ men som efter omstændighederne ligeledes kan ses som et udtryk for staternes *opinio juris*.³² Endelig trækkes i vidt omfang på juridisk litteratur, der ligeledes er en sekundær kilde, jf. art. 38, stk. 1(d). Der henvises i den forbindelse til

---

²⁵ ICJ, *North Sea Continental Shelf*, p. 44, pr. 77

²⁶ ACI præambelbetragtning 13

²⁷ Lekkas (2024), s. 100; Paddeu (2015), afsnit C

²⁸ Se f.eks. ICJ, *Obligations of States in Respect of Climate Change*, pr. 111

²⁹ ICJ, *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*

³⁰ Catert (2009), pr. 9

³¹ Benzing (2007), pr. 2

³² Ibid.; Casella (2013)

afsnit 1.4.4 nedenfor. Rækkevidden af forbuddet mod intervention fremstår generelt uafklaret, hvorfor der i denne del af analysen må foretages en helhedsvurdering på baggrund af de tilgængelige kilder.

1.4.3. WTO-ret

WTO-retten dækker over det system af traktater, der er blevet til i regi af WTO. WTO er en international organisation, der har til formål at skabe en regelbaseret verdenshandel via multilaterale handelsaftaler, og som de fleste af verdens lande (samt EU) er medlem af.³³ Under den WTO-retlige del af analysen udgør WTO-traktaterne således den jus, som ACI's lovlighed må vurderes i forhold til. ACI giver EU hjemmel til iværksættelse af modforanstaltninger uden om WTO's tvistbilæggelsessystem, hvorfor DSU art. 23 om forbuddet mod ensidige gengældelsesforanstaltninger er af særlig interesse for denne del af analysen. ACI giver desuden hjemmel til ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser på en række handelsrelaterede områder. Dette giver anledning til at overveje, hvorvidt instrumentet kan benyttes i overensstemmelse med EU's materielle WTO-forpligtelser samt muligheden for påberåbelsen af undtagelsesbestemmelser. Da det er helt åbent, hvordan eventuelle ACI-modforanstaltninger vil se ud i praksis, kan der på dette punkt ikke foretages en fuldstændig analyse. Der kan dog stadig fremføres et bud på, hvordan forskellige ACI-modforanstaltninger vil kunne berøre diverse materielle WTO-forpligtelser.

WTO-aftalerne er bindende for de kontraherende parter og udgør en primær kilde inden for folkeretten, jf. ICJ-statutten art. 38, stk. 1(a). Som det fremgår af DSU art. 3.2, skal WTO-traktaterne fortolkes *"in accordance with customary rules of interpretation of public international law"*. Dette indebærer en fortolkning i god tro med udgangspunkt i aftalernes ordlyd, kontekst og formål, jf. principperne i Vienna Convention of the Law of Treaties (VCLT). Udover traktaterne selv spiller praksis fra WTO's tvistbilæggelsessystem en central rolle i fastlæggelsen af gældende ret under WTO-retten. Rent formelt binder Panel- og Appellate Body-praksis ikke andre end parterne i den konkrete sag, ligesom senere paneler ikke er bundet af tidligere panelers fortolkninger.³⁴

---

³³ WTO | The History of Multilateral Trading System; WTO | European Union - Member information

³⁴ WTO | Disputes - Dispute Settlement CBT

Det følger dog af DSU art. 3.2, at tvistbilægningssystemet skal sikre forudsigelighed og sikkerhed i det multilaterale handelssystem. Dette princip forudsætter, at man i et vist omfang kan støtte sig op ad tidligere praksis i en fortolkning af WTO-retten.³⁵ Det vil også blive lagt til grund i dette speciale, der i høj grad trækker på relevant WTO-praksis. Konkret er den anvendte WTO-praksis fremsøgt og udvalgt via WTO's Analytical Index,³⁶ da dette værktøj giver mulighed for at identificere praksis knyttet til hver eneste bestemmelse i WTO-retten. Der er i den forbindelse lagt vægt på både at inddrage ældre praksis, der har været med til at forme forståelsen af den pågældende bestemmelse, og nyere praksis, der afspejler WTO-rettens seneste udvikling.

1.4.4. Litteratur

Relevant retsvidenskabelig litteratur i form af bøger og akademiske artikler inddrages løbende. Litteraturen har ikke status af en egentlig retskilde, men kan tjene som en teoretisk ramme for diskussionen af de principielle problemstillinger, ACI rejser.³⁷ Særligt under den almindelige folkeret anvendes retsvidenskabelig litteratur ofte til at systematisere gældende ret, uden dog nogensinde selv at få status af primær retskilde.³⁸ Det er også i det lys, at diverse retsvidenskabelige bidrag anvendt i dette speciale skal ses.

1.4.5. Brug af Generativ AI

Generativ AI (Chat-GPT version 5.1) er i nogle tilfælde blevet anvendt til at oversætte tekststykker i relevante forskningsartikler fra engelsk til dansk. Disse oversættelser er alene blevet brugt til at screene for relevans og er ikke anvendt direkte i specialet. De oversættelser, der måtte findes i specialet, er mine egne.

1.5. Opbygning

Specialet er bygget op omkring fem dele. I denne 1. del præsenteres problemfeltet ved en introduktion, problemformulering, afgrænsning, metode og opbygning.

---

³⁵ *US – Stainless Steel*, Appellate Body Report, pr. 158 ff.

³⁶ WTO | WTO Analytical Index — Guide to WTO Law and Practice

³⁷ Høilund (2025), s. 85

³⁸ Peil (2012), s. 15 ff.

I 2. del foretages en EU-retlig analyse af ACI's indhold. Her skitseres først de overordnede rammer for, hvordan modforanstaltninger kan iværksættes efter ACI (afsnit 2.1). Dernæst foretages en retsdogmatisk analyse af, hvilke materielle kriterier der skal være opfyldt for at kunne konstatere, at der foreligger økonomisk tvang (afsnit 2.2) og for at iværksætte økonomiske modforanstaltninger (afsnit 2.3). Formålet med 2. del er at afdække, hvad der udgør "gældende ret" under ACI i et EU-perspektiv. Herved lægges fundamentet for 3. del, hvor de problemstillinger, som ACI rejser i forhold til Unionens internationale forpligtelser, behandles.

I 3. del analyseres det, hvordan modforanstaltninger i medfør af ACI som faktum stemmer overens med den jus, der er EU's internationale forpligtelser. Som vi skal se, er forordningen baseret på den folkeretlige sædvaneret om statsansvar, der dog ikke nødvendigvis finder anvendelse på internationale organisationer som EU. Denne problemstilling behandles indledningsvis (afsnit 3.1.1). Det undersøges dernæst, hvorvidt "økonomisk tvang" som defineret i ACI udgør et folkeretsbrud, der kan berettige brugen af modforanstaltninger (afsnit 3.1.2). Efter en kort introduktion til EU og WTO-retten (afsnit 3.2.1) og en analyse af, om WTO udgør *lex specialis* i forhold til folkeretten på området for økonomisk tvang (afsnit 3.2.2) analyseres ACI's forenelighed med WTO-retten. Herunder behandles DSU art. 23's forbud mod ensidig håndhævelse af WTO-rettigheder (afsnit 3.2.3), EU's materielle forpligtelser under WTO-retten (afsnit 3.2.4) og muligheden for at påberåbe sig en af undtagelserne til disse forpligtelser (afsnit 3.2.5).

I 4. del samles trådene, idet det undersøges, hvilke begrænsninger EU's internationale forpligtelser må antages at skabe for ACI's anvendelse i praksis.

Specialet konkluderes i 5. del med en besvarelse af problemformuleringen.

2. ACI set indefra: Instrumentets retlige indhold

I denne del af specialet fastlægges gældende ret for ACI ud fra et EU-retligt perspektiv. Det undersøges, hvornår der efter forordningen kan statuere økonomisk tvang, samt på hvilket grundlag modforanstaltninger kan iværksættes. Analysen lægger fundamentet for undersøgelsen af ACI's forenelighed med EU's internationale forpligtelser i specialets 3. del.

2.1. ACI's struktur og processuelle regler

Kommissionen kan ved mistanke om et tredjeland's økonomiske tvang rettet mod Unionen eller et medlemsland undersøge sagen med henblik på at fastslå, om betingelserne for ”økonomisk tvang”, som fastlagt i forordningen (art. 2, stk. 1), er opfyldt. Undersøgelsen skal som udgangspunkt gennemføres inden for fire måneder (art. 4, stk. 2). Hvis Kommissionen på baggrund af undersøgelsen finder, at kriterierne for økonomisk tvang er opfyldt, forelægger Kommissionen Rådet et forslag til en gennemførelsesretsakt. Gennemførelsesretsakten fastslår, at Unionen er udsat for økonomisk tvang (art. 5, stk. 1). Der fastsættes samtidig en vejledende frist på som udgangspunkt seks måneder for Kommissionen til at vurdere, om betingelserne for at indføre modforanstaltninger (art. 8) er opfyldt. Rådet træffer afgørelse om gennemførelsesretsakten med kvalificeret flertal³⁹ inden for otte uger (art. 5, stk. 5). Hvis det kan vedtages, at Unionen er udsat for økonomisk tvang, underretter Kommissionen det pågældende tredjeland og anmoder om, at tvangen bringes til ophør (art. 5, stk. 9).

Hvis Kommissionen når frem til, at der er grundlag for at iværksætte modforanstaltninger, skal disse vedtages ved endnu en gennemførelsesretsakt. Dette sker efter reglerne for komitologi,⁴⁰ nærmere bestemt undersøgelsesproceduren (forordning 182/2011 art. 5, jf. ACI art. 18, stk. 2, jf. ACI art. 8, stk. 1). Proceduren indebærer, at der nedsættes et udvalg bestående af repræsentanter for medlemsstaterne under Kommissionens formandskab. Kun hvis udvalget afgiver en positiv udtalelse – hvilket igen kræver kvalificeret flertal –

---

³⁹ Se TEU art. 16, stk. 4

⁴⁰ Kommissionen: Komitologi

kan modforanstaltningerne vedtages (forordning 182/2011, art. 5, stk. 1, jf. TEU art. 16, stk. 4).

Hvis den økonomiske tvang ophører, skal foranstaltningerne ophæves ved en ny gennemførelsesretsakt, der ligeledes vedtages med kvalificeret flertal efter undersøgelsesproceduren (art. 8, stk. 8 og art. 12, stk. 2 og 4).

2.2. Hvornår er der tale om økonomisk tvang efter ACI?

ACI finder anvendelse i situationer, hvor et tredjeland udøver ”økonomisk tvang” (art. 1, stk. 1). To betingelser skal ifølge forordningen være opfyldt, før økonomisk tvang anses for at foreligge (art. 2, stk. 1):

- 1) Et tredjeland anvender eller truer med at anvende en tredjelandsforanstaltning, som påvirker handel eller investeringer; og dette sker
- 2) med henblik på at forhindre eller opnå, at Unionen eller en medlemsstat ændrer, vedtager eller ophæver en særlig akt, og derved griber ind i Unionens eller medlemsstaters legitime suveræne valg.

For at der kan være tale om økonomisk tvang, skal tvangen først og fremmest komme fra et *tredjeland*, det vil sige et land uden for EU. Det er præciseret, at den pågældende handling skal kunne tilskrives et tredjeland i henhold til *folkeretten* (art. 3, nr. 1). Ifølge ARSIWA, der også henvises til i forordningens præambelbetragtning 5, 13, 14 og 16, kræver det en vis grad af tilknytning mellem en handling og en stats offentlige myndigheder, før handlingen kan rent folkeretligt kan tilskrives staten. Tilknytningen er naturligvis åbenlys, hvis handlingen udføres af statens egne officielle organer (ARSIWA art. 4). Men også når en handling udføres af personer eller enheder, der handler på statens instruktion eller under dens kontrol, kan en sådan forbindelse foreligge (ARSIWA art. 8). I *Impact Assessment* understreges det i tråd hermed, at tvang kan udøves som uformelle restriktioner pålagt via private aktører under uofficiel ledelse af tredjelandets regering.⁴¹

---

⁴¹ Kommissionen (2021a), s. 9

Rammerne for den type *handlinger*, der kan udløse ACI, fremstår vide. ”Tredjelandstiltagninger” er bredt defineret som enhver handling eller undladelse foretaget af et tredjeland (art. 3, nr. 1). Tredjelandstiltagningen skal dog påvirke handel eller investeringer. Det er ikke specificeret i lovteksten, at der skal være tale om *Unionens* eller et *medlemslands* handel eller investeringer, men dette må anses for implicit. Der opstilles heller ikke nogen tærskelværdi for, i hvilket omfang EU’s handel eller investeringer skal være påvirket, før der kan være tale om økonomisk tvang. Dette efterlader i teorien Kommissionen en betydelig skønsmargin i vurderingen af, hvorvidt et eventuelt mindstemål af økonomisk påvirkning kan anses for opnået. Der skal dog i den samlede vurdering tages stilling til *intensitet* og *varighed* af tredjelandstiltagningen, samt om den indgår i et større *mønster* (art. 2, stk. 2, litra a-b). I præamblen præciseres det videre, at det kun er økonomisk tvang med en tilstrækkeligt alvorlig virkning, eller (hvor den økonomiske tvang består i en trussel), der udgør en tilstrækkeligt troværdig trussel, der er omfattet af forordningen (præambelbetragtning 15). Dette må antages at indsnævre rækkevidden af begrebet ”økonomisk tvang” i nogen grad.

Ifølge ACI’s definition af økonomisk tvang skal der ligeledes foreligge en *hensigt* fra tredjelandet om at gribe ind i Unionens eller medlemsstaters legitime suveræne valg (art. 2, stk. 1, 2. led). Med andre ord skal der foreligge det, der i *Impact Assessment* betegnes som en *tvangsintention*.⁴² Spørgsmålet er, hvad der nærmere ligger i dette kriterie, og navnlig, hvordan det dokumenteres. Økonomisk pres kan sagtens udøves eksplicit, f.eks. idet det fremgår direkte af tredjelandets lovgivning. Det er f.eks. tilfældet for handelsrestriktioner, der vedtages i henhold til § 301 i den amerikanske *Trade Act*,⁴³ hvorved restriktioner kan træffes imod et land, der anses for at skade amerikanske virksomheders interesser.⁴⁴ Men der kan også tænkes situationer, hvor intentionen om at *presse* eller *tvinge* Unionen er mindre klar. *Impact Assessment* henviser i den forbindelse til begreberne ”skjult tvang” og ”tavs tvang”.⁴⁵ Ved ”skjult tvang” forstås brugen af en handelsrestriktion, der *i sig selv* kunne have et legitimt formål, men som har en underliggende tvangsintention. Dette kunne være en skærpelse af grænsekontrollen af

---

⁴² Ibid., s. 8

⁴³ US Trade Act of 1974

⁴⁴ Weiß & Furculită (2024), s. 201; Kommissionen (2021a), s. 9

⁴⁵ Kommissionen (2021a), s. 9

varer fra et bestemt land med henvisning til frygt for sygdomme fra dette land.⁴⁶ ”Tavs tvang” er tvang, der udøves via uofficielle kanaler – herunder private virksomheder – under ledelse af regeringen i det pågældende land. Dette kunne f.eks. være en privat boykot af varer eller tjenesteydelser fra bestemte lande.⁴⁷ Det er ikke oplagt, hvilken dokumentation, der kræves for at fastslå en tvangsintention i disse situationer. Intentionen må dog antages at skulle udledes af de faktiske omstændigheder såsom indgrebenes selektivitet og timing i forhold til EU’s eller medlemsstaternes beslutningsprocesser.

Det må også overvejes, hvilke aktører tvangen skal være rettet *imod* for at være omfattet af begrebet ”økonomisk tvang” under ACI. Efter ACI art. 2, stk. 1 forstås ”økonomisk tvang” som en handling, hvorved et tredjeland søger at påvirke Unionens eller en medlemsstats legitime, suveræne valg. Det er i den forbindelse centralt, at tvangen *både* kan være rettet mod Unionen som helhed og mod et enkelt medlemsland for at være omfattet. ACI er af samme grund blevet omtalt som “*the economic Article 5*”: Ligesom NATO-traktatens art. 5 bygger ACI på et princip om solidaritet, hvor et angreb på ét medlemsland anses som et angreb på hele fællesskabet, der berettiger et fælles modsvar.⁴⁸

Herudover skal tvangen have til formål at påvirke ”medlemsstaters legitime suveræne valg” (art. 2, stk. 1). Dette indebærer ifølge *Impact Assessment*, at tredjelandet skal ønske at påvirke beslutninger ”*lying within the legitimate policymaking space of the EU or Member State.*”⁴⁹ Et oplagt eksempel på en sådan beslutning er EU-lovgivning, der begrænser tredjelandes tech-virksomheders adgang til det indre marked – eller klimalovgivning, der ligeledes stiller særlige krav til udenlandske virksomheder. Som det præciseres i *Impact Assessment*, vil tredjelandes forsøg på at påvirke sådanne beslutninger formentlig ofte finde sted ved at rette et økonomisk pres mod private EU-virksomheder frem for offentlige EU-organer.⁵⁰ Også et sådant indirekte pres er omfattet af forståelsen af ”økonomisk tvang” efter forordningen. Kommissionen præciserer dog videre, at foranstaltninger rettet mod private aktører falder uden for forordningens

---

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Szép (2024a), s. 438 (refererer til *Speech by Marc van der Woude, President of EU General Court during CLEER event of 21 Oct 2022*)

⁴⁹ Kommissionen (2021a), s. 8

⁵⁰ Jf. formuleringen i Kommissionen (2021a), s. 11; Wu (2023), s. 302

anvendelsesområde, hvis den adfærd, som tredjelandet søger at påvirke, alene er rettet mod den private aktørs aktiviteter og ikke EU's eller en medlemsstats politiske beslutninger.⁵¹ Det indebærer, at økonomisk pres mod en virksomhed for at få den til at tilpasse sig tredjelandets politikker ikke udgør økonomisk tvang i ACI's forstand.

2.3. Iværksættelse af EU-modforanstaltninger efter ACI

2.3.1. Kriterier for iværksættelse og udvælgelse af modforanstaltninger

Hvis det slås fast, at Unionen er udsat for økonomisk tvang, kan Kommissionen inden for en vejledende frist på seks måneder foreslå at iværksætte ”passende EU-modforanstaltninger” mod tredjelandet (art. 8, stk. 1). Dette kan ske, hvis følgende kumulative betingelser er opfyldt: 1) tvangen er ikke ophørt inden for rimelig tid, 2) modforanstaltninger er nødvendige for at beskytte Unionens og medlemsstaters interesser, og 3) det er i Unionens interesse at vedtage sådanne foranstaltninger.

Det første kriterium om tvangens fortsatte eksistens må antages at være forholdsvis objektivt konstaterbart, hvis først det er slået fast, at der foreligger økonomisk tvang. Derimod fremstår andet og tredje kriterium om ”Unionens interesser”, som væsentligt mere åbne. ”Unionens interesse” er defineret bredt: Det dækker over Unionens og medlemsstaternes evne til at træffe legitime suveræne valg uden økonomisk tvang, samt hensynet til erhvervsdrivende såvel som forbrugere (art. 9). Det er umiddelbart vanskeligt at forestille sig et hensyn, der kategorisk ville være udelukket fra denne definition. Der er formentlig tale om en primært politisk vurdering af EU's interesse i at iværksætte modforanstaltninger; herunder under hensyntagen til Unionens diplomatiske relationer etc.⁵²

Kravet om, at modforanstaltninger tillige skal være *nødvendige* for at beskytte Unionens interesser skal formentlig forstås i overensstemmelse med det EU-retlige proportionalitetsprincip. Princippet er defineret i EU-Domstolens faste praksis og indebærer dels et krav om *egnethed* (modforanstaltningerne skal kunne bidrage til at bringe tvangen til ophør) og dels et krav om *nødvendighed* (ingen mindre indgribende

---

⁵¹ Kommissionen (2021a), s. 10

⁵² Szep (2024a), s. 439

midler – herunder f.eks. dialog og samarbejde – må være tilstrækkelige). Hertil kommer et krav om *balance* mellem foranstaltningen og det mål, den forfølger.⁵³ Princippet synes at sikre et minimum af juridisk afvejning i den eller primært politiske vurdering af, om der skal iværksættes modforanstaltninger i medfør af ACI.

Udover vurderingen af, hvorvidt der skal iværksættes modforanstaltninger, skal der også tages stilling til *hvilke* modforanstaltninger, der i givet fald skal pålægges tredjelandet. Forordningens bilag 1 indeholder en udtømmende liste over de 10 typer af modforanstaltninger, der kan iværksættes. Disse typer af modforanstaltninger kan for overblikkets skyld samles i fem hovedkategorier:

Kategori	Bilag 1 – nr.
Handelsrestriktioner på varer	Nr. 1-3, 9-10
Restriktioner på offentlige udbud	Nr. 4
Restriktioner på tjenesteydelser	Nr. 5, 8
Restriktioner på investeringer	Nr. 6
Restriktioner relateret til immaterielle rettigheder	Nr. 7

Listen giver vide muligheder for at konstruere en passende modforanstaltning til forskellige former for økonomisk pres.⁵⁴ Kommissionen overlades desuden et ganske vidt skøn i sit valg af modforanstaltninger, idet der ikke er fastsat objektive mål for omfanget eller intensiteten af de indgreb, der kan iværksættes over for et tredjeland. Det fremgår alene, at modforanstaltningerne skal være *forholdsmæssige* sammenholdt med den tvang, som Unionen selv udsættes for (art. 11, stk. 1). Også dette må skulle tolkes som et krav om proportionalitet, der i det konkrete tilfælde medfører, at en valgt modforanstaltning skal være *egnet* til at bidrage til at bringe tvangen til ophør og *ikke må gå videre*, end hvad der er nødvendigt for at opnå dette. Det vil sige, at hvis flere modforanstaltninger er egnede, skal den mindst bebyrdende foranstaltning vælges, og de afledte byrder må ikke være uforholdsmæssige i forhold til de tilsigtede mål.⁵⁵ Der er umiddelbart mange ubekendte i en sådan vurdering. Kommissionen må formentlig skulle støtte sit valg af

---

⁵³ Sag C-331/88, *Fedesa m.fl.*, s. 4023, pr. 13, forenede sager C-133/93, C-300/93 og C-362/93, *Crispoltoni m.fl.*, s. 4863, pr. 41, og sag C-189/01, *Jippes m.fl.*, s. 5689, pr. 81; TEU art. 5, stk. 1 og 4; Daniel m.fl. (2011), s. 248

⁵⁴ Schaupp (2024), s. 144

⁵⁵ Se note 53

modforanstaltninger på økonomiske analyser som f.eks. redegjort for i *Impact Assessment*.⁵⁶

I art. 11, stk. 2, litra a–h oplystes herudover en række momenter, der skal indgå i vurderingen af, hvilke modforanstaltninger der skal iværksættes. Disse omfatter blandt andet tvangens *intensitet* og *varighed*, sandsynligheden for, at modforanstaltningen får den *tilsigtede virkning*, og – hvad der understreges flere gange – *risikoen for afledte skadevirkninger* på EU's indre marked. Momenterne må alt andet lige antages at pege vurderingen af relevante modforanstaltninger i en mere konservativ retning. Da begrænsning af skadevirkning på Unionen lader til at være et tungtvejende hensyn, må mindre og målrettede modforanstaltninger generelt skulle foretrækkes frem for mere omfattende foranstaltninger.

2.3.2. Hvem kan blive adressat for økonomiske modforanstaltninger?

Modforanstaltninger kan vedtages som generelle foranstaltninger, der retter sig imod tredjelandet som sådan og evt. udformes således, at de påvirker bestemte sektorer, regioner eller erhvervsdrivende i dette land (art. 8, stk. 3, litra a). Herudover kan modforanstaltninger rettes mod private aktører, der udøver handelsaktiviteter, og som kan anses for forbundet med tredjelandets regering (art. 8, stk. 3, litra b). En sådan forbindelse mellem en privat aktør og regeringen i et tredjeland anses for at foreligge, *hvis* a) regeringen har kontrollerende indflydelse på den pågældende virksomhed, b) den pågældende aktør nyder eksklusive rettigheder eller privilegier fra det pågældende tredjelandets regering, *eller* c) den pågældende person handler effektivt på vegne af, under ledelse af, eller på foranledning af regeringen (art. 10, stk. 1, litra a-c). En forbindelse efter a) ville kunne dokumenteres ved at undersøge ejer- eller kontrolforholdene hos den pågældende aktør. Kriterium b) lægger op til en mere skønspræget vurdering af forbindelsen mellem aktør og stat. Det må antages, at Kommissionen her ville kunne inddrage en bred vifte af faktiske forhold, f.eks. lovgivningsmæssige fordele, der stiller den pågældende aktør bedre end konkurrenterne. Sidstnævnte kriterium c) kan dårligt forstås som andet end en opsamlingskategori, der giver Kommissionen vide rammer for at målrette ACI-modforanstaltninger mod aktører, der er mere løst forbundet til

---

⁵⁶ Kommissionen (2021a), s. 74 ff.

regeringen i det pågældende land. Det er værd at bemærke, at det ikke er et krav, at den pågældende aktør *selv* har været med til at udøve økonomisk tvang for at kunne blive adressat for modforanstaltninger under ACI. Det afgørende er blot, at der kan påvises en tilstrækkelig forbindelse til den stat, tvangen udgår fra. Dette giver Kommissionen betydelig fleksibilitet til at ramme et bredt spektrum af aktører – herunder i sektorer, hvor modforanstaltninger vurderes at kunne få den største effekt, uanset om tvangen konkret er udøvet gennem disse sektorer.⁵⁷

2.3.3. Modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser

De forskellige typer modforanstaltninger, der opregnes i Bilag 1, kan realiseres som foranstaltninger, der indebærer en midlertidig ikke-opfyldelse af eksisterende internationale forpligtelser, *hvis* tredjelandets handling udgør en folkeretsstridig handling (art. 8, stk. 4, samt Bilag 1, nr. 1-10). ACI giver altså EU hjemmel til at undlade at opfylde sine internationale forpligtelser over for det tvangsudøvende tredjeland, hvis det kan findes, at det pågældende land med sin økonomiske tvang er skyldig i et folkeretsbrud. Beføjelsen hviler ifølge præambelbetragtning 13 på folkerettens regler om statsansvar og lovlige modforanstaltninger (som beskrevet i ARSIWA art. 49–53). Det forudsættes således, at EU som international aktør har adgang til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger efter reglerne om statsansvar.

Muligheden for at iværksætte modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser efter ACI er central. En sådan foranstaltning vil efter omstændighederne kunne påføre tredjelandet betydelig økonomisk skade.⁵⁸ ACI art. 8, stk. 4 indebærer dog, at det skal vurderes, om tredjelandets handling udgør et folkeretsbrud, før der kan blive tale om modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser under ACI. At der i den forbindelse skal foretages en *folkeretlig* vurdering understreges også af ACI art. 1, stk. 3, der påbyder, at enhver foranstaltning, der træffes i henhold til ACI, skal være i overensstemmelse med folkeretten.

---

⁵⁷ Schaupp (2024), s. 145

⁵⁸ Økonomiministeriet (2025); Kiel Institut (2025)

Ifølge ACI's præambel kan "økonomisk tvang" anses for et folkeretsbrud, når tvangen når op på en vis kvalitativ eller kvantitativ tærskel, afhængigt af både de forfulgte mål og de anvendte midler (præambelbetragtning 15). Men selve forordningen indeholder ingen anvisninger om, hvordan det mere konkret skal afgøres, om "økonomisk tvang" i en given situation udgør et folkeretsbrud. Beføjelsen til at lade ACI-modforanstaltninger bestå af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser åbner således for en større problemstilling vedrørende den folkeretlige kvalificering af, hvornår "økonomisk tvang" kan anses for at være i strid med folkeretten. Denne problemstilling vil blive behandlet nedenfor i afsnit 3.1.2.

2.4. Opsamling på ACI's retlige indhold

I dette afsnit er der blevet foretaget en EU-retlig analyse af ACI's opbygning, samt kriterierne for at fastslå, at der foreligger "økonomisk tvang" og for at iværksætte modforanstaltninger under instrumentet. Som vi har set, er der ikke fastsat nogen minimumstærskel for, i hvilken grad Unionens handel eller investeringer skal være påvirket, før "økonomisk tvang" kan anses for at foreligge. Derimod udgør tredjelandets *tvangsintention* det centrale kriterium. Instrumentet må dog i overensstemmelse med præambelbetragtning 15 antages at være reserveret til de mere indgribende tilfælde af økonomisk pres fra tredjelande. Beslutningen om at iværksætte modforanstaltninger lader i sidste ende til at bero på et politisk skøn over Unionens interesse heri. Dette skøn begrænses af proportionalitetsprincippet, hvorefter det kræves, at foranstaltningerne er egnede, nødvendige og ikke går videre end formålet tilsiger. Modforanstaltningerne vil endelig kunne rettes mod et bredt spektrum af aktører, så længe disse vurderes at have en vis tilknytning til tredjelandet.

Herfra skal vi løfte blikket fra ACI's materielle indhold og den EU-retlige analyse heraf. I det følgende afsnit undersøges det, i hvilket omfang ACI – og de modforanstaltninger, instrumentet giver adgang til – er forenelige med EU's internationale forpligtelser under den almindelige folkeret og WTO-retten.

3. ACI set udefra: Instrumentet i lyset af EU's internationale forpligtelser

---

ACI er udtrykkeligt placeret inden for rammerne af EU's internationale forpligtelser. I præambelen såvel som *Impact Assessment* fremhæves det, at forordningen bygger på principper fra den almindelige folkeret, herunder reglerne om statsansvar og modforanstaltninger. Samtidig understreges det, at EU respekterer det multilaterale handelssystem med WTO som hjørnesten.⁵⁹

I det følgende undersøges det, om ACI kan rummes inden for de retlige rammer, som den almindelige folkeret og WTO-retten opstiller. Det analyseres, i hvilket omfang EU har beføjelse til at iværksætte modforanstaltninger efter reglerne om statsansvar, som de fremgår af ARSIWA, og om ACI's hjemmel til at iværksætte modforanstaltninger som reaktion på økonomisk tvang stemmer overens med den almindelige folkerets forståelse af forbuddet mod intervention. Ligeledes analyseres ACI's forenelighed med WTO-retten, herunder i lyset af DSU art. 23, de materielle WTO-forpligtelser og rækkevidden af relevante undtagelsesbestemmelser.

3.1. ACI og den almindelige folkeret

3.1.1. EU's adgang til iværksættelse af statslige modforanstaltninger efter folkeretten

3.1.1.1. Introduktion til folkeretlige modforanstaltninger

Efter folkeretlig sædvaneret har stater ret til at iværksætte modforanstaltninger mod andre stater, der udsætter dem for en folkeretsstridig handling. ”Modforanstaltninger” dækker i den sammenhæng over handlinger, der *i sig selv* er i strid med en international forpligtelse, men som under disse særlige omstændigheder er lovlige. Modforanstaltninger adskiller sig derved fra *retorsion*, der omfatter uvenlige, men i sig selv lovlige handlinger.⁶⁰

---

⁵⁹ Kommissionen (2021a), s. 8; præambelbetragtning 5, 7, 8, 10, 12

⁶⁰ Olsthoorn (2024), s. 66; ARSIWA with commentaries, s. 128, pr. 3.

Hvor retorsion kan anvendes frit, er brugen af modforanstaltninger underlagt relativt strenge juridiske rammer. Når modforanstaltninger iværksættes, skal det således ske efter principperne i ARSIWA art. 49-53, der anses for at afspejle gældende sædvaneret på området for statsansvar.⁶¹ Reglerne i ARSIWA slår fast, at modforanstaltninger kan rettes af den krænkede stat mod den krænkende stat (art. 49, stk. 1) og skal have til formål at få bragt den krænkende handling til ophør.⁶² Modforanstaltninger skal i øvrigt være *proportionelle, midlertidige og reversible*.⁶³ Kravet om proportionalitet – som kodificeret i ARSIWA art. 51 – indebærer, at en stat kun må iværksætte modforanstaltninger, der står i rimeligt forhold til den folkeretsstridige handling, der reageres på. Kravene om midlertidighed og reversibilitet fremgår af ARSIWA art. 49, stk. 3 og art. 53. Efter disse bestemmelser kræves det, at modforanstaltninger skal ophøre, når den ansvarlige stats folkeretsstridige handling bringes til ophør. Endelig fremgår det af art. 50, at modforanstaltninger ikke må berøre visse forpligtelser, herunder *jus cogens*-forpligtelser (i.e. ufravigelige normer, der går forud for statens øvrige forpligtelser⁶⁴) og den humanitære folkeret.

3.1.1.2. ACI's spejling af principperne i ARSIWA

I ACI's præambel såvel som i *Impact Assessment*⁶⁵ henvises til de ovenfor skitserede folkeretlige regler om modforanstaltninger. Præambel 13 fastslår således:

Folkeretlig sædvaneret som afspejlet i artikel 22 og artikel 49-53 i ARSIWA tillader [...] at der indføres [...] modforanstaltninger, nemlig foranstaltninger som ellers ville være i strid med en forurettet parts internationale forpligtelser over for det land, der er ansvarligt for en overtrædelse af folkeretten [...].

Reglerne for iværksættelse af modforanstaltninger efter ACI afspejler da også i høj grad de rammer, der følger af ARSIWA. Kravet om *proportionalitet* er næsten direkte gengivet i ACI art. 11, stk. 1 om "forholdsmæssighed". ARSIWA's art. 52-53 om midlertidighed og reversibilitet er afspejlet i ACI art. 12, stk. 4, litra a, der foreskriver, at EU's

---

⁶¹ Lekkas (2024), s. 100 ff.; Paddeu (2015), afsnit C

⁶² Weiß & Furculitã (2024), s. 206; Kommissionen (2021a), s. 8

⁶³ Marklund (2024), s. 63

⁶⁴ Helmersen (2014), s. 170

⁶⁵ Kommissionen (2021a), s. 8

modforanstaltninger skal bringes til ophør, når den økonomiske tvang ophører. Endelig kræves det efter art. ACI art. 12, stk. 2, at modforanstaltninger skal suspenderes, hvis tvisten underkastes en international tredjepartsafgørelse. Dette må ses som en klar parallel til indholdet af ARSIWA art. 52, stk. 3. Det er værd at bemærke, at det ikke udtrykkeligt er nævnt i ACI, at modforanstaltningens *adressat* skal være en statslig aktør i henhold til folkeretlig sædvane (som defineret i ARSIWA art. 4-11). Det må dog lægges til grund, at dette er tilfældet. Da adgangen til modforanstaltninger som nævnt kun gælder *mellem stater* (ARSIWA art. 49, stk. 1), vil ACI-modforanstaltninger i hvert fald være ulovlige allerede idet de rettes mod aktører i tredjelandet, der ikke kan tilskrives tredjelandet efter folkeretlig sædvaneret.

Præambelens henvisninger til ARSIWA, samt forordningens spejling af principperne herfra, tydeliggør, at ACI hviler på præmissen om, at EU kan iværksætte modforanstaltninger efter netop ARSIWA-reglerne om statsansvar. Dette fremgår også direkte af *Impact Assessment*.⁶⁶ Denne præmis er værd at opholde sig ved, for EU er jo ganske åbenlyst *ikke* en stat i folkeretlig forstand: Unionen er derimod oprettet ved traktater mellem suveræne stater. Selvom flere forfattere har forudsat, at EU har status af statslig aktør, når det kommer til brugen af modforanstaltninger under ACI,⁶⁷ må udgangspunktet derfor fortsat være, at EU's internationale ansvar og adgang til modforanstaltninger skal vurderes ud fra de folkeretlige principper, der gælder for *internationale organisationer*.⁶⁸ Spørgsmålet er, hvor dette udgangspunkt efterlader EU's adgang til lovligt at iværksætte modforanstaltninger efter reglerne om statsansvar, sådan som det forudsættes i ACI.

3.1.1.3. En folkeretlig hjemmel til statslige modforanstaltninger for EU?

Det er ubestridt, at internationale organisationer kan have både rettigheder og forpligtelser under folkeretten. Dette udgangspunkt blev for første gang slået fast i den ofte citerede *Reparation for Injuries-sag*⁶⁹ fra 1949. Her udtalte ICJ, at FN er et såkaldt *folkeretssubjekt*. Internationale organisationers folkeretssubjektivitet opstår ikke ved, at

---

⁶⁶ Kommissionen (2021a), s. 8

⁶⁷ Weiß & Furculitã (2024) og Olsthoorn (2024)

⁶⁸ Binder & Hofbauer (2022), s. 7 ff.

⁶⁹ ICJ, *Reparation for Injuries*, s. 179

staterne udtrykkeligt har tilskrevet organisationen en sådan status, men fordi den er nødvendig for at organisationen kan udføre sine funktioner. Dette er også siden blevet kendt som internationale organisationers *implied powers*.⁷⁰ I *Reparations for Injuries* blev det dog samtidig slået fast, at internationale organisationers folkeretssubjektivitet *ikke* skal forveksles med den, der tilkommer stater.⁷¹ Idet internationale organisationers folkeretssubjektivitet afledes af medlemsstaternes overdragelse af kompetence til organisationen, vil subjektiviteten også altid vil være begrænset til de kompetencer, staterne har overført til den. Internationale organisationer som EU kan derfor have folkeretssubjektivitet i det internationale retssystem uden derved automatisk at have statsstatus.⁷² Reglerne om statsansvar i ARSIWA, der jo er udviklet til netop stater, kan derfor heller ikke uden videre overføres til Unionen.

Det bør derfor overvejes, om beføjelsen for en international organisation som EU til at iværksætte modforanstaltninger med hjemmel i folkeretten kan udledes af et andet retsgrundlag. I den forbindelse er det nærliggende at se nærmere på ILC's *Articles on the Responsibility of International Organizations* (ARIO), der – som titlen antyder – omhandler internationale organisationers ansvar under folkeretten. ARIO minder i både struktur og indhold en del om ARSIWA og anerkender da også, at internationale organisationer under visse omstændigheder kan tage modforanstaltninger i brug, hvis de udsættes for en folkeretskrænkelse (ARIO art. 22 og 51-56). Adgangen til modforanstaltninger under ARIO er dog væsentligt snævrere end hvad der gælder for stater. Helt centralt gælder det, at internationale organisationer kun kan rette modforanstaltninger mod organisationens egne medlemsstater eller andre internationale organisationer (ARIO art. 51).⁷³ Modforanstaltninger rettet mod tredjelande er altså udelukket under ARIO. Hertil kommer, at ARIO bl.a. har været kritiseret for at anvende analogier fra stateres ansvar på områder, hvor dette ikke nødvendigvis er passende for organisationer, og for at forskyde folkeretligt ansvar fra stater til organisationer.⁷⁴ EU har selv udtrykt skepsis over for ARIO og understreget under artiklernes udarbejdelse, at

---

⁷⁰ Blokker (2021)

⁷¹ ICJ, *Reparation for Injuries*, s. 179

⁷² Klabbers (2009), s. 38 ff.

⁷³ Möldner (2012), s. 302

⁷⁴ Leinarte (2021), s. 21

Unionen ikke kunne passes ind i ARIO's forholdsvis generiske tilgang til internationale organisationers folkeretlige ansvar.⁷⁵ Det er på denne baggrund tvivlsomt, om artiklerne kan anses for gældende ret.⁷⁶ Da ARIO ikke giver internationale organisationer adgang til at iværksætte modforanstaltninger mod tredjelande, kan EU dog uanset hvad ikke støtte sig på ARIO som folkeretlig hjemmel for ACI-modforanstaltninger.

Idet der ikke ses at være et oplagt folkeretligt grundlag for EU's brug af modforanstaltninger, bør det i stedet overvejes, om EU – på trods af sin *de jure* status som international organisation – alligevel kan påberåbe sig en *de facto* status som statslig aktør på området for modforanstaltninger. I givet fald kan Unionen støtte sig på de regler, der følger af ARSIWA. EU kunne i den forbindelse argumentere for, at Unionen har en *ganske særlig karakter* – præcis som gjort gældende under arbejdet med ARIO nævnt ovenfor. I denne logik udgør EU en *undtagelse* til reglen om internationale organisationer.⁷⁷ Et sådant argument er ikke helt uden vægt. Det er tydeligt, at EU på en række punkter adskiller sig fra den gængse internationale organisation, navnlig hvad angår omfanget af overdragne kompetencer. EU udsteder retsakter med bindende virkning for medlemsstaterne, ligesom EU-Domstolen har forrang for medlemsstaternes egne domstole.⁷⁸ Hertil kommer, at TEU art. 47 giver Unionen status af juridisk person, hvilket indebærer, at Unionen kan forhandle, indgå internationale aftaler og blive medlem af internationale organisationer på vegne af medlemsstaterne.⁷⁹ Denne betydelige integration taler for, at EU i praksis minder mere om en stat end om en international organisation.

Argumentet har dog også sine begrænsninger. Navnlig er EU ikke alene om at være en ”særlig” international organisation. Set indefra kan mange internationale organisationer hævdes at have en særlig karakter, idet de forfølger deres eget specifikke formål og har deres egen særegne struktur.⁸⁰ Hertil kommer, at selvom EU råder over omfattende beføjelser på vegne af sine medlemsstater, er dette i folkeretlig henseende stadig blot

---

⁷⁵ ARIO: Comments and Observations Received from International Organizations, s. 7

⁷⁶ Mejía-Lemos (2024), s. 39 ff.

⁷⁷ Binder & Hofbauer (2022), s. 7 ff.

⁷⁸ Bordin (2022), s. 50; TEUF art. 288; sag 6/64, *Costa og Enel*

⁷⁹ Legal Personality of the EU - EUR-Lex; se også Paasivirta (2015), s. 455 ff.

⁸⁰ Bordin (2022), s. 50

traktater indgået mellem medlemsstaterne. Som kodificeret i VCLT art. 34 kan traktater ikke skabe rettigheder eller forpligtelser for tredjelande uden deres samtykke. Den omfattende EU-integration kan derved ikke i sig selv antages at skabe et folkeretligt fundament til at anvende modforanstaltninger efter regelsættet i ARSIWA. Set i dette lys forekommer det derfor også mest nærliggende at fastholde, at EU – trods sin ”særlige karakter” – rent folkeretligt må behandles efter hovedreglen for internationale organisationer.⁸¹

Et andet argument for, at EU har adgang til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger efter regelsættet i ARSIWA kunne være, at medlemsstaterne har overdraget deres *specifikke kompetence* til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger til Unionen. EU afleder i denne logik en folkeretlig kompetence til at iværksætte modforanstaltninger i medfør af ACI som en form for ”proxy” for medlemsstaternes egen kompetence hertil. Tankegangen kommer til udtryk i ACI’s præambelbetragtning 10:

Medlemsstaterne kan ikke på egen hånd modvirke tredjelandes økonomiske tvang gennem foranstaltninger, der henhører under den fælles handelspolitik. På grund af den enekompetence, som Unionen er tillagt ved artikel 207 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), er det kun Unionen, der kan handle. Medlemsstaterne har endvidere som selvstændige aktører i henhold til folkeretten ikke ret til at modvirke økonomisk tvang rettet mod Unionen fra tredjelandes side. Det er derfor nødvendigt, at midlerne til at nå disse mål effektivt oprettes på EU-plan.

I denne passus fremhæves den kendsgerning, at medlemsstaterne har overdraget al kompetence til EU på området for den fælles handelspolitik (TEUF art. 207, jf. TEUF art. 3, stk. 1, litra e). Præmissen synes at være, at medlemsstaterne derved også har overdraget deres kompetence til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger til EU, sådan at Unionen kan udøve denne beføjelse på medlemsstaternes vegne. Spørgsmålet er, om denne præmis er korrekt. Når dette vurderes, må det først og fremmest konstateres, at det, der er overdraget efter TEUF art. 207, er kompetencen til at føre *handelspolitik* over for tredjelande. Det er tvivlsomt, om denne kompetence kan udstrækkes til at omfatte en folkeretlig kompetence til at iværksætte modforanstaltninger – en beføjelse, der jo i sidste ende er nært knyttet til medlemsstaternes suverænitet og folkeretlige ansvar. EU’s egen

---

⁸¹ Bordin (2022), s. 51

praksis synes at tale imod, at det skulle være tilfældet. I hvert fald vedtages EU's restriktive foranstaltninger/sanktioner⁸² med EU-hjemmel i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (TEU art. 24, TEU art. 29 og TEUF art. 215), og ikke den fælles handelspolitik. Rent folkeretligt er disse sanktioner formentlig hjemlet i staternes adgang til *kollektive modforanstaltninger*.⁸³ Det synes ikke oplagt, at den type folkeretlige modforanstaltninger, der vedtages under ACI, skulle være af en kvalitativt anden karakter, og derfor også skal henføres til et helt andet politikområde end den type modforanstaltninger, der vedtages under sanktionsregimet. Tværtimod forekommer det mest nærliggende, at alle de modforanstaltninger, EU måtte iværksætte, hører under det samme EU-politikområde. Dette taler samlet i retning af, at medlemslandene ikke med den fælles handelspolitik kan anses for at have overdraget en specifik kompetence til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger til EU.⁸⁴ En sådan kompetence må fortsat antages at høre under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, hvor kompetencen i øvrigt udtrykkeligt forbliver hos medlemsstaterne selv (TEU art. 24, stk. 1).

Selv hvis det antages, at EU-medlemsstaterne under den fælles handelspolitik rent faktisk *har* overgivet kompetencen til at iværksætte folkeretlige modforanstaltninger til EU, må det overvejes, hvilken folkeretlig betydning en sådan kompetenceoverdragelse har for tredjelande. Som nævnt ovenfor kan traktater ikke skabe rettigheder eller forpligtelser for tredjelande uden deres samtykke (VCLT art. 34). Det forekommer i det lys også tvivlsomt, om tredjelande vil acceptere at blive mål for modforanstaltninger iværksat af EU på vegne af samtlige EU-medlemsstater – herunder medlemsstater, der ikke selv er berørt af den økonomiske tvang, samt medlemsstater, der i det konkrete tilfælde har stemt *imod* iværksættelsen af sådanne foranstaltninger – blot fordi EU *selv* har tilladt en sådan kollektiv reaktion. Til sammenligning bemærkes det, at sanktioner vedtaget under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik netop kun kan vedtages, hvis alle medlemslandene er enige om det (TEUF art. 215, jf. TEU art. 24, stk. 1). Sådanne sanktioner afspejler af denne grund også hver enkelt medlemsstats udtrykkelige samtykke til fælles handling i det specifikke anliggende. Under ACI, hvor beslutninger træffes med kvalificeret flertal,

---

⁸² Kommissionen: EU Sanctions Tracker

⁸³ ARSIWA art. 48. Rækkevidden af retten til kollektive modforanstaltninger er dog omtvistet; Hofer (2025), s. 289 ff.; Jackson & Paddeu (2024), s. 232 ff.

⁸⁴ Jackson & Paddeu (2025), s. 14

er et sådant samtykke langt fra givet. Muligheden for under ACI at handle i strid med enkelte medlemsstaters vilje synes derfor også at tale imod, at medlemsstaternes overdragelse af kompetencer til EU under den fælles handelspolitik skulle indebære en folkeretligt gyldig bemyndigelse til at iværksætte modforanstaltninger på vegne af alle medlemsstater.

Adgangen til at iværksætte modforanstaltninger under ACI er af nogle forfattere blevet forstået som et spørgsmål om medlemsstaternes mulighed for at iværksætte *kollektive modforanstaltninger* på vegne af en enkelt skadelidt medlemsstat.⁸⁵ Sådanne kollektive modforanstaltninger må som nævnt ovenfor antages at være den folkeretlige hjemmel for de restriktive foranstaltninger, som EU vedtager under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik⁸⁶ – herunder f.eks. de økonomiske sanktioner, der vedtages mod Rusland grundet landets aggression mod Ukraine.⁸⁷ Anvendelsen af kollektive modforanstaltninger er imidlertid langt fra uproblematisk. Den forudsætter, at en række kriterier er opfyldt – kriterier, der næppe vil næppe være opfyldt i de scenarier, som ACI er tiltænkt. Navnlig er det afgørende, at den adfærd, der besvares med modforanstaltningerne, kan anses for en krænkelse af en *erga omnes*-norm.⁸⁸ Med *erga omnes*-normer henvises til forpligtelser, som en stat har over for alle stater, og ikke blot en enkelt; forpligtelser, der med andre ord er ”owed to all.”⁸⁹ Som vi skal se i det følgende afsnit er det usikkert, om ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI overhovedet kan kvalificeres som et folkeretsbrud. En sådan tvang vil derfor næppe heller kunne betragtes som et brud på en *erga omnes*-forpligtelse.⁹⁰ Allerede af denne årsag forekommer adgangen til kollektive modforanstaltninger heller ikke at være en holdbar folkeretlig hjemmel for EU’s adgang til at iværksætte modforanstaltninger på vegne af medlemsstaterne under ACI.

Ovenstående analyse viser, at den beføjelse, som ACI giver EU til at iværksætte modforanstaltninger mod tredjelande, næppe har støtte i folkeretten. Der er således næppe

---

⁸⁵ Jackson & Paddeu (2024), s. 232; Jackson & Paddeu (2025), s. 17 ff.

⁸⁶ Hofer (2025), s. 289 ff,

⁸⁷ Kommissionen: EU Sanctions Tracker

⁸⁸ Jackson & Paddeu (2025), s. 17; ARSIWA art. 48

⁸⁹ Kammerhofer (2024), pr. 1

⁹⁰ Ibid.; Jackson & Paddeu (2025), s. 19

sagt for meget, idet det konstateres, at EU's mulighed for at basere ACI på den folkeretlige adgang til statslige modforanstaltninger hviler på et skrøbeligt juridisk fundament. Modforanstaltninger vedtaget under ACI vil allerede af denne grund kunne findes at være uforenelige med EU's internationale forpligtelser.

Efter at have belyst den usikre folkeretlige hjemmel for, at EU kan iværksætte modforanstaltninger baseret på reglerne for statsansvar, rettes fokus i det følgende mod det næste centrale spørgsmål. Spørgsmålet er, i hvilket omfang "økonomisk tvang" udgør en folkeretligt ulovlig intervention, der berettiger brugen af modforanstaltninger. For læsbarhedens skyld lægges det i det følgende til grund, at EU rent faktisk *har* adgang til at iværksætte statslige modforanstaltninger som reaktion på folkeretsbrud i medfør af ARSIWA. Analysen kan dermed koncentrere sig om rækkevidden af forbuddet mod ulovlig intervention under folkeretten, samt hvorvidt "økonomisk tvang" som defineret i ACI er omfattet heraf.

3.1.2. Økonomisk tvang som folkeretlig ulovlig intervention

ACI's folkeretlige hjemmel til at iværksætte modforanstaltninger hviler på præmissen om, at *økonomisk tvang* kan udgøre en folkeretskrænkelse. Af ACI's præambelbetragtning 15 fremgår det således:

Tvang er forbudt og dermed en folkeretsstridig handling i henhold til folkeretten, når et land anvender [...] handels- eller investeringsrestriktioner for [...] at opnå en handling eller undladelse, som landet ikke er forpligtet til at udføre efter folkeretten, og som henhører under dets suverænitet, og når tvangen når op på en vis kvalitativ eller kvantitativ tærskel, afhængigt af både de forfulgte mål og de anvendte midler.

I ovenstående passus argumenteres der for, at tvang i form af handels- eller investeringsrestriktioner vil kunne udgøre en folkeretsstridig handling, hvis presset når *et vist omfang*. Som vi har set ovenfor, vil en sådan kvalificering give adgang til den mest indgribende type af modforanstaltninger i medfør af ACI – nemlig midlertidig ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser (art. 8, stk. 4). En sådan ikke-opfyldelse udgør dog i sig selv et brud på en international forpligtelse, og det kræves derfor, at den finder sted som en reaktion på et folkeretsbrud. Igangsættes ikke-opfyldelse uden at dette er

tilfældet, vil EU selv kunne gøre sig skyldig i et folkeretsbrud.⁹¹ Det må derfor undersøges, i hvilket omfang en sådan ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI rent folkeretligt vil kunne kvalificeres som ulovlig tvang, der berettiger brugen af modforanstaltninger under instrumentet.

Økonomisk tvang kan være ulovlig efter folkeretten, hvis den udgør et brud på princippet om *ikke-intervention*.⁹² Princippet udspringer af staternes ret til politisk uafhængighed og suverænitet,⁹³ jf. bl.a. FN-pagten⁹⁴ art. 2, stk. 1. Intervention kan komme til udtryk på mange måder, og der sondres overordnet mellem intervention *med* magtanvendelse og intervention *uden* magtanvendelse.⁹⁵ Forbuddet mod intervention ved magtanvendelse er kodificeret i FN-pagtens art. 2, stk. 4 og anses for at udgøre en *jus cogens*-norm.⁹⁶ Bestemmelsen indebærer ikke et forbud mod mere indirekte former for intervention, såsom politisk og økonomisk pres, men sådanne former er f.eks. behandlet i FN-resolutionerne *Friendly Relations Declaration* (1970) og *Declaration on the Inadmissibility of Intervention and Interference in the Internal Affairs of States* (1981). På trods af disse omtaler synes det ikke afklaret, hvor meget, der skal til, før en indblanding i en anden stats anliggender udgør et brud på folkeretten. I 1993 udtalte FN’s generalsekretær således:

There is no clear consensus in international law as to when coercive measures are improper, despite relevant treaties, declarations, and resolutions adopted in international organizations which try to develop norms limiting the use of such measures.⁹⁷

Der er dog enkelte holdepunkter. I den ofte citerede *Nicaragua*-sag fra 1986 udtalte ICJ følgende om forbuddet mod intervention:

A prohibited intervention must [...] be one bearing on matters in which each State is permitted, by the principle of State sovereignty, to decide freely. One of these is the choice of a political,

---

⁹¹ ARSIWA with commentaries, s. 130, pr. 3

⁹² ACI præambelbetragtning 5

⁹³ Helal (2019), s. 53

⁹⁴ Charter of the United Nations

⁹⁵ Weiß & Furculită (2024)

⁹⁶ Helmersen (2014), s. 168 ff.

⁹⁷ Secretary-General by United Nations General Assembly

economic, social and cultural system, and the formulation of foreign policy. Intervention is wrongful when it uses methods of coercion in regard to such choices, which must remain free ones.⁹⁸

Udtalelsen ses at være det nærmeste, vi kommer en egentlig definition af det generelle forbud mod intervention i folkeretlig sædvaneret. Den vil derfor danne udgangspunkt for den følgende del af analysen.

Fra *Nicaragua*-sagens definition kan udledes to kriterier, der begge skal være til stede, førend der kan være tale om ulovlig intervention. Dels skal der foreligge 1) en indgriben i et område, der hører under statens *domaine réservé*, og 2) denne indgriben skal finde sted ved hjælp af *tvang*.⁹⁹ Hvad angår første led vedrørende statens *domaine réservé*, er der tale om et folkeretligt begreb, der dækker over statens ”indre anliggender”. Dette antages at omfatte alle de områder, hvor staten ikke er underlagt internationale forpligtelser.¹⁰⁰ Den citerede ICJ-udtalelse lægger op til en bred afgrænsning, idet der henvises til både statens politiske, økonomiske, sociale og kulturelle system, samt udenrigspolitikken. ACI’s formulering om, at økonomisk tvang anses for at foreligge, når en tredjelandshandling griber ind i Unionens eller en medlemsstats *legitime suveræne valg* (ACI art. 2, stk. 1), er egnet til give associationer til netop denne folkeretlige forståelse af statens *domaine réservé*. Som nævnt ovenfor i afsnit 2.2 kunne et konkret eksempel på et sådant *legitimt suverænt valg* være EU’s kompetence til at vedtage lovgivning, der begrænser amerikanske tech-virksomheders adgang til EU’s indre marked. En sådan regulering falder klart inden for EU’s politiske råderum og er som udgangspunkt ikke reguleret af nogen internationale forpligtelser. Forsøg på at påvirke denne beslutning vil derfor også kunne anses som en indgriben i EU’s *domaine réservé*.

Det andet krav – om en tilstedeværelse af *tvang* – indebærer, at det pres, der udøves, må anses som *kvalificeret* til at udgøre ulovlig tvang. Tvang ved *magtanvendelse* er som nævnt udtrykkeligt forbudt i medfør af FN-pagtens art. 2, stk. 4, mens det er vanskeligere

---

⁹⁸ ICJ, *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*, pr. 205

⁹⁹ Weiß & Furculită (2024), s. 210; Helal (2019), s. 61

¹⁰⁰ Helal (2019), s. 4; Ziegler (2013), pr. 2 ff.; Permanent Court of International Justice, *Nationality Decrees Issued in Tunis and Morocco* (1923)

kategorisk at bestemme lovligheden af andre typer pres på spektret over mulige former for intervention.¹⁰¹ Herunder er det usikkert, i hvilket omfang netop *tvang ved økonomiske midler* er omfattet af forbuddet. Vurderingen kompliceres af, at staters brug af økonomiske midler til at opnå politiske mål langt fra er usædvanlig. Tværtimod anvender stater rutinemæssigt økonomisk pres for at varetage egne interesser på den internationale scene, f.eks. for at opnå en fordelagtig aftale mod en anden stat.¹⁰² Det kan derfor være vanskeligt at sondre mellem ulovlig tvang, som omfattet af forbuddet om ikke-intervention – og så brugen af økonomiske midler i et omfang, der alene beløber sig til diplomati eller overtalelse.¹⁰³ I flere ældre FN-resolitioner er forbuddet mod folkeretlig ulovlig tvang bredt defineret og omfatter tillige økonomisk tvang. I *Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations*¹⁰⁴ hedder det f.eks., at: ”all [...] forms of interference or attempted threats against the personality of the State or against its political, economic and cultural elements, are in violation of international law.”¹⁰⁵ Det er dog uklart, hvor intenst et økonomisk pres, der skal være tale om, før det er en krænkelse af folkeretten.¹⁰⁶ Hertil kommer, at det er usikkert, om den citerede passus stadig er udtryk for staternes *opinio juris*.¹⁰⁷

Den sparsomme praksis, der findes på området, tyder på, at barren for folkeretlig ulovlig tvang i form af økonomisk pression må sættes højt. I *Nicaragua*-sagen fastslog ICJ i hvert fald, at de omhandlede økonomiske restriktioner *ikke* i sig selv kunne anses som en krænkelse af princippet om ikke-intervention.¹⁰⁸ Der var ellers tale om vidtgående restriktioner, herunder en 90% reduktion af sukkereksporten, en total handelsblokade og tilbagerulning af økonomisk bistandsstøtte. Udgangspunktet må på baggrund af denne sag derfor være, at der ikke eksisterer et generelt folkeretligt forbud mod økonomisk tvang.¹⁰⁹

---

¹⁰¹ Helal (2019), s. 91 ff.

¹⁰² Se f.eks. Griffiths (2023); Cassetta m.fl. (2020)

¹⁰³ Weiß & Furculitã (2024), s. 212

¹⁰⁴ Henvist til i ACI's præambelbetragtning 5

¹⁰⁵ Pr. 3(1)

¹⁰⁶ Olsthoorn (2024), s. 63; Weiß & Furculitã (2024), s. 212

¹⁰⁷ Catert (2009), pr. 8; Kriener (2023), pr. 21

¹⁰⁸ ICJ, *Nicaragua*, pr. 244-245; pr. 276

¹⁰⁹ Nguyen (2024)

Der er i litteraturen blevet argumenteret for, at statens *intention* om at påvirke andre staters frie vilje bør være det afgørende kriterium i vurderingen af, om økonomisk tvang beløber sig til ulovlig tvang efter folkeretten.¹¹⁰ Denne såkaldte *subjektivistiske* forståelse af tvang ses afspejlet i ACI-forordningen, hvor der lægges afgørende vægt på en *tvangsintention* hos det pågældende tredjeland (art. 2, stk. 1). Problemet med at lade vurderingen af ulovlig intervention afhænge af intentionen hos den tvingende stat er – som vi også har set ovenfor i 2. del – at en tvangsintention kan være vanskelig at påvise. Dette er særligt tilfældet, hvor et pres f.eks. udøves gennem private aktører (tavs tvang) eller begrundes med nationale sikkerhedshensyn (skjult tvang).¹¹¹ Af nogle forfattere er der da også blevet argumenteret for, at tvangen i stedet bør fastslås på baggrund af mere *objektive* parametre. Sådanne objektive parametre kunne være, at det udøvede pres skal have *et vist omfang*, eller være af en sådan karakter, at det har *kapacitet* til at overvinde den ramte stats frie vilje.¹¹² Ud fra den forståelse vil stater, der f.eks. er økonomisk afhængige af udenlandsk bistand, eller som næsten udelukkende handler med den tvangsudøvende stat, have relativt lettere ved at påvise, at de er udsat for ulovlig intervention end økonomiske stormagter.¹¹³ Synspunktet ses delvist afspejlet i ACI, idet der her skal tages hensyn til ”intensiteten [...] af tredjelandsforanstaltningen, herunder dens indvirkning på handels- eller investeringsforbindelserne.” (ACI art. 2, stk. 2, litra a). Dette skal dog alene indgå som moment i den samlede vurdering. Hensynet har ikke afgørende vægt, og navnlig er der ikke fastsat noget mindstemål for, hvad omfanget af et pres skal være, eller hvordan det konkret påvirker Unionen eller en medlemsstat, førend der er tale om økonomisk tvang. Den mere objektive tilgang til tvangsvurderingen har da også sine ulemper. Navnlig vil det formentlig ofte være vanskeligt at dokumentere årsagssammenhængen mellem et udøvet pres og en adfærdsændring hos den tvungne stat.¹¹⁴ Derudover synes den objektive tilgang uegnet til at vurdere tilfælde, hvor et land ikke bøjer sig for pres, uanset hvor stor en skade presset forvolder. Rusland, der i 10 år været udsat for omfattende (økonomiske) sanktioner, men i perioden blot har eskaleret sin krig mod Ukraine, illustrerer denne problemstilling ganske udmærket.¹¹⁵

---

¹¹⁰ Weiß & Furculită (2024), s. 212; Hagemeyer-Witzleb (2021), s. 102

¹¹¹ Se Kommissionen (2021a), s. 9; Hagemeyer-Witzleb (2021), s. 103

¹¹² Ioachimescu-Voinea (2022), s. 91

¹¹³ Jamnejad & Wood (2009), s. 376

¹¹⁴ Helal (2019), s. 78

¹¹⁵ Szyszczak (2025)

Helal (2019) konkluderer direkte, at tvang udøvet med økonomiske midler *ikke* kan ses som et brud på princippet om ikke-intervention efter folkeretten. En sådan adfærd må i stedet vurderes i henhold til en relevant *lex specialis*, som f.eks. WTO-retten, hvis den da ikke er begrænset af en gældende *lex generalis*, såsom menneskerettighederne eller den humanitære folkeret.¹¹⁶ Hvis der, som i ACI's tilfælde, er tale om økonomisk tvang i form af *handelsrestriktioner*, vil denne tvang altså skulle bedømmes på baggrund af WTO-retten.¹¹⁷ Andre forfattere har lidt mere forsigtigt peget på, at en total handelsblokade *efter omstændighederne* vil kunne anses som økonomisk tvang i strid med den almindelige folkerets princip om ikke-intervention, hvis der da samtidig kan påvises en intention om at gribe ind i det berørte lands *domaine réservé*.¹¹⁸ Sidstnævnte synspunkt bygger imidlertid på en noget usikker præmis. Forfatterne henviser til WTO-panelets udtalelser i *Saudi Arabia – Intellectual Property Rights*,¹¹⁹ hvor der slet ikke blev foretaget nogen folkeretlig vurdering af princippet om ikke-intervention. Panelet konstaterede alene, at en total afbrydelse af økonomiske relationer mellem to stater kunne beskrives som en ”*exceptional and serious crisis*”.¹²⁰ Denne kvalificering siger umiddelbart intet om, hvorvidt sådanne tiltag må anses for at være folkeretsstridige. Henvisningen synes derfor heller ikke at kunne understøtte, at totale handelsforbud i sig selv vil kunne betragtes som folkeretsstridig intervention.

I lyset af ovenstående må det konstateres, at kun de mest alvorlige former for økonomisk pres, såsom totale embargoer eller fuldstændig afskæring af økonomiske forbindelser, *muligvis undtagelsesvis* kan udgøre en krænkelse af princippet om ikke-intervention. Selv dette tilbageholdende udgangspunkt forbliver dog folkeretligt omstridt.¹²¹ Modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser som hjemlet i ACI vil derfor – hvis overhovedet – alene kunne retfærdiggøres i tilfælde af grove og omfattende former for økonomisk indblanding. Det er i den sammenhæng væsentligt at

---

¹¹⁶ Helal (2019), s. 104

¹¹⁷ Ibid. Dette er et synspunkt, som Kommissionen udtrykkeligt tager afstand fra i Kommissionen (2021a), s. 9. Problemstillingen diskuteres nedenfor i afsnit 3.2.2. Det er bemærkelsesværdigt, at Kommissionen rent faktisk *citerer* Helal (2019); se Kommissionen (2021a), s. 8

¹¹⁸ Weiß & Furculitã (2024), s. 214

¹¹⁹ *Saudi Arabia – Intellectual Property Rights* (DS567)

¹²⁰ Ibid., Panel Report, pr. 7.

¹²¹ Kriener (2023), pr. 35

notere sig, at flere af de situationer, som Kommissionen selv nævner som eksempler på økonomisk tvang, næppe når op over denne betydelige tærskel. I *Impact Assessment* henvises f.eks. til Kinas reaktion på Australiens krav om en uafhængig undersøgelse af Covid-19-pandemiens oprindelse. Her indførte Kina i 2020 bl.a. toldsatter på op til 80 % på australsk byg, hvilket ledte til et australsk tab på ca. 750 mio. euro årligt.¹²² Endnu heftigere gik det til under Kinas økonomiske pres mod Litauen i perioden 2020–2022. I 2020 standsede Kina importen af litauisk hvede med henvisning til en påstået svampeinfektion, hvilket eliminerede omtrent 20 % af Litauens eksport til Kina. Fra november 2021 – samme måned som der blev åbnet en Taiwan-repræsentation i Vilnius – var der tale om en næsten total handelsblokade med en 90 % reduktion af Litauens eksport til Kina.¹²³ Begge disse forløb havde utvivlsomt en betydelig økonomisk skadevirkning på de ramte lande. Set i lyset af den høje folkeretlige tærskel for økonomisk intervention, fremstår det dog stadig usikkert, om de nævnte tiltag vil kunne kvalificeres som folkeretsstridig økonomisk tvang. Det skal bemærkes, at Litauen-sagen ikke er nævnt i *Impact Assessment*, hvorfor Kommissionen ikke kan tages direkte til indtægt for at have vurderet den som ACI-relevant ”økonomisk tvang”. Ikke desto mindre spillede hele sagen en central rolle i den politiske proces frem mod ACI’s vedtagelse og har dermed formentlig også været med til at forme lovgivers forståelse af begrebet.¹²⁴

3.1.3. Opsamling på ACI og den almindelige folkeret

På baggrund af ovenstående analyse må det konkluderes, at ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI næppe beløber sig til egentlig ”ulovlig intervention” i den folkeretlige forståelse heraf. Sammenholdt med konstateringen af, at EU næppe har hjemmel til at iværksætte modforanstaltninger efter regelsættet i ARSIWA, skal det derfor samlet konkluderes, at der under den almindelige folkeret formentlig ikke er hjemmel til at iværksætte modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser, som hjemlet under ACI. Idet sådanne foranstaltninger ikke kan støttes på et andet retsgrundlag, vil EU således have handlet i strid med folkeretten, hvis modforanstaltninger alligevel iværksættes.

---

¹²² Kommissionen (2021a), s. 12

¹²³ Andrijauskas & Boruta (2025), s. 47

¹²⁴ Szép (2024), s. 132

Hermed nærmer analysen af ACI under den almindelige folkeret sig sin afslutning. Én central pointe udestår dog: *Selv* hvis det kan lægges til grund, at EU er udsat for et økonomisk pres, der kan kvalificeres som folkeretsstridig intervention, og *selv*, hvis det kan lægges til grund, at EU rent faktisk har adgang til modforanstaltninger efter regelsættet i ARSIWA, følger det ikke nødvendigvis heraf, at det er folkeretligt tilladt for EU at iværksætte sådanne modforanstaltninger. Som det fremgår af ARSIWA art. 55, er reglerne om modforanstaltninger under den folkeretlige sædvaneret nemlig *residuale*. Reglerne finder således kun anvendelse i det omfang, de ikke udelukkes eller modificeres af mere specifikke regler.¹²⁵ Dette må forstås derhen, at modforanstaltninger ikke kan iværksættes med hjemmel i principperne i ARSIWA, hvis EU's øvrige internationale forpligtelser udgør *lex specialis*, der går forud for den almindelige folkerets *lex generalis* om økonomisk tvang og modforanstaltninger.¹²⁶ I det følgende afsnit om ACI's forhold til WTO-retten skal det derfor i første omgang undersøges, om dette er tilfældet, inden det undersøges, hvordan ACI i givet fald stemmer overens med sådanne *lex specialis*-forpligtelser.

3.2. ACI og WTO-retten

3.2.1. Kort introduktion til EU og WTO-retten

I undersøgelsen af, om ACI og eventuelle modforanstaltninger er forenelig med EU's internationale forpligtelser, står analysen af ACI's forhold til WTO-retten centralt. WTO er en international organisation, der bygger på regelbaseret international handel. EU har været selvstændigt medlem siden 1995, hvor organisationen blev etableret som efterfølger til den oprindelige GATT-aftale fra 1947.¹²⁷ Som nævnt ovenfor har EU enekompetence på området for den fælles handelspolitik (TEUF art. 3, stk. 1, litra e), hvilket indebærer, at medlemsstaterne ikke selv kan agere i handelspolitiske sammenhænge over for tredjelande. Det er således EU, der varetager medlemsstaternes WTO-forpligtelser i praksis. De handelsaftaler, som EU indgår efter TEUF art. 216, stk. 2, er bindende både for Unionens institutioner og for medlemsstaterne.¹²⁸

---

¹²⁵ ARSIWA with commentaries s. 133, pr. 10; s. 140, pr. 2

¹²⁶ Olsthorn (2024), s. 66

¹²⁷ WTO | European Union - Member information

¹²⁸ Legal Personality of the EU - EUR-Lex

3.2.2. Folkeretten vs. WTO-retten: Lex specialis for økonomisk tvang?

I præamblen til ACI understreges det, at WTO er hjørnestenen i det regelbaserede multilaterale handelssystem. WTO's tvistbilæggesystem skal således anvendes, hvor det er relevant.¹²⁹ Samtidig afvises det, at WTO skulle være det rette forum til at håndtere den krænkelse, der er indeholdt i tilfælde af økonomisk tvang. Modforanstaltninger skal i stedet iværksættes efter folkerettens regler om statsansvar.¹³⁰ Som det direkte fremgår af *Impact Assessment*: “*The internationally illegal coercion in these cases is unrelated to the question of the possible WTO-illegality of the trade-restrictive measures chosen.*”¹³¹

Synspunktet lader til at være, at WTO-retten og folkeretten adresserer *to forskellige aspekter* af fænomenet økonomisk tvang. Folkeretten tager sig af selve *suverænitetskrænkelsen*, mens WTO beskæftiger sig med det eventuelle brud på den *handelsforpligtelse*, der måtte eksistere mellem parterne. Hvis denne opdeling kan opretholdes, vil modforanstaltninger efter ACI kunne iværksættes lovligt, uafhængigt af EU's WTO-forpligtelser (hvis der altså er hjemmel hertil efter den almindelige folkeret, hvad der dog formentlig ikke er, jf. afsnit 3.1). Hvis WTO-retten derimod – i strid med Kommissionens synspunkt – må anses som *lex specialis* på området, skal ACI og eventuelle modforanstaltningers lovlighed vurderes efter WTO-retten. Dette udelukker samtidig, at den folkeretlige sædvaneret kan danne hjemmel for sådanne modforanstaltninger.¹³² Problemstillingen er naturligvis kun relevant i tilfælde, hvor EU udsættes for økonomisk tvang af WTO-medlemmer, da den almindelige folkeret eller eventuelle bilaterale aftaler mellem parterne ellers må formodes at regulere forholdet.

At WTO skulle være *lex specialis* på området for økonomisk tvang finder umiddelbart støtte i ARSIWA art. 55. Af denne bestemmelse fremgår det som nævnt, at folkerettens regler om modforanstaltninger kun finder anvendelse, hvor et andet regelsæt ikke går forud – herunder traktater med egne tvistbilæggesmekanismer. WTO nævnes som et eksempel på et sådant regelsæt i kommentarerne til ARSIWA.¹³³ Det er også i litteraturen

---

¹²⁹ ACI præambelbetragtning 12

¹³⁰ Præambelbetragtning 5, 12, 15

¹³¹ Kommissionen (2021a), s. 9

¹³² Jf. afsnit 3.1.3

¹³³ ARSIWA with commentaries, s. 133, pr. 10

blevet fremhævet, at WTO udgør et sådant specialiseret regelsæt, der netop på området for økonomisk tvang træder i stedet for den almindelige folkerets regler om ikke-intervention. Når stater forpligter sig til WTO-rettens materielle og processuelle regler, accepterer de således samtidig, at handelsrelateret pres vurderes inden for dette system – og ikke ud fra folkerettens generelle bestemmelser.¹³⁴ Denne forståelse af kompetencefordelingen mellem WTO-retten og folkeretten synes umiddelbart også afspejlet i EU's egen praksis. I sagen mellem Kina og Litauen, der som nævnt udgjorde en del af bagtæppet for ACI's tilblivelse, indbragte EU i hvert fald en sag mod Kina for WTO under henvisning til, at Kina udøvede *økonomisk tvang* gennem handelsmæssige midler.¹³⁵ Hvis EU reelt var af den opfattelse, at tvangselementet i denne sag lå uden for WTO's kompetence, ville det være ulogisk samtidig at henvise til netop spørgsmålet om tvang i forbindelse med sagens anlæggelse. Sagen vidner om, at EU – i hvert fald tilbage i 2022, hvor sagen blev anlagt – opfattede WTO som det rette forum til at adressere økonomisk tvang.

Hertil kommer, at ”økonomisk tvang” ikke er et ukendt emne i WTO-regi. Under Kinas *Trade Review* fra 2024¹³⁶ var Kinas påståede brug af økonomisk tvang et centralt tema, og i WTO's egen udgivelse *WTO at Twenty*¹³⁷ understreges det, at “*WTO operates on the basis of cooperation, not coercion.*” I sagen *EU – Measures on Atlanto-Scandian Herring* fra 2014 var tvisten tilsyneladende direkte centreret om EU's økonomiske tvang mod Færøerne.¹³⁸ Disse forhold peger i retning af, at WTO også opfatter *sig selv* som det rette forum til at håndtere handelstvister, der involverer brugen af økonomisk tvang.

Kan der alligevel være en berettigelse i Kommissionens argument om, at økonomisk tvang “*raises questions of international legality beyond and apart from WTO-consistency*”?¹³⁹ Det er jo sandt, at der ikke eksisterer noget udtrykkeligt forbud mod ”økonomisk tvang” i WTO-traktaterne.¹⁴⁰ Hertil kommer, at WTO-paneler traditionelt

---

¹³⁴ Helal (2019), s. 104; Simma (2006), s. 521; Marceau & Wyatt (2010), s. 76

¹³⁵ *China – Trade in Goods and Services* (DS610)

¹³⁶ WTO | Trade Policy Review: *China* (2024)

¹³⁷ WTO | Publications | *The WTO at Twenty* (2015), s. 13

¹³⁸ *EU – Measures on Atlanto-Scandian Herring* (DS469)

¹³⁹ Kommissionen (2021a), s. 16

¹⁴⁰ Olsthoorn (2024), s. 67

har udvist tilbageholdenhed med at inddrage de politiske motiver, der måtte ligge bag en WTO-krænkelse.¹⁴¹ Spørgsmålet er dog, om dette udgangspunkt fortsat kan opretholdes i lyset af nyere praksis. I sagerne *Russia – Traffic in Transit*¹⁴² og *US – Steel and Aluminium*,¹⁴³ foretog WTO-panelerne nemlig en prøvelse af de politiske hensyn bag tvisterne, nærmere bestemt de påberåbte sikkerhedshensyn. I *Russia – Traffic in Transit* fastslog WTO-panelet for første gang nogensinde, at der kunne foretages en prøvelse af den påberåbte sikkerhedsundtagelse.¹⁴⁴ Denne disposition blev efterfølgende bakket op af flere WTO-medlemmer, herunder EU.¹⁴⁵ I sagen *US – Steel and Aluminium* gik WTO-panelet skridtet videre, idet det ikke alene prøvede, om USA's påberåbelse af sikkerhedsundtagelsen var begrundet – sikkerhedsundtagelsen blev tillige tilsidesat. Sagerne illustrerer WTO-panelernes villighed til at efterprøve og i sidste ende tilsidesætte WTO-medlemmers egne vurderinger af politiske beskyttelseshensyn. En sådan retsudvikling synes alt andet lige at svække EU's argument om, at WTO-systemet alene forholder sig snævert til håndhævelsen af handelsregler: Også bredere politiske hensyn kan efter omstændighederne prøves.

Ud fra en samlet vurdering må det på baggrund af ovenstående konkluderes, at WTO er det retssystem, der i dag forekommer *nærmest* til at adressere tilfælde af økonomisk tvang. Der er tale om et specialiseret regelsæt på handelsområdet; ”økonomisk tvang” er ikke et ukendt fænomen i WTO-regi; og WTO-paneler har allerede udvist en vilje til at forholde sig til mere politiske spørgsmål. Denne konklusion udelukker for det første, at ACI-modforanstaltninger kan have hjemmel i folkeretten. Herudover aktualiserer den spørgsmålet om, i hvilket omfang ACI er i overensstemmelse med EU's forpligtelser under WTO-retten. Dette vil blive undersøgt i det følgende.

3.2.3. ACI's forenelighed med DSU art. 23

WTO's tvistbilægningssystem er oprettet ved WTO-aftalen *Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes* (DSU) og indebærer obligatorisk

---

¹⁴¹ *US – Nicaragua*, Panel Report; *US – Origin Marking Requirement*, Panel Report, pr. 7.149; Voon (2020), s. 102

¹⁴² *Russia – Traffic in Transit* (DS512)

¹⁴³ *US – Steel and Aluminium* (DS544)

¹⁴⁴ *Russia – Traffic in Transit*, Panel Report, pr. 7.131-7.132.

¹⁴⁵ Dispute Settlement Body – Minutes of meeting, 26. april 2019, pr. 8.6 ff.

jurisdiktion for WTO's medlemmer. Tvistbilæggesystemet består af to instanser. Første instans består af et til lejligheden nedsat *panel*, der behandler sagen og afsiger afgørelse i form af en panelrapport. Panelrapporten kan dernæst appelleres til *Appellate Body*, der kan stadfæste, ændre eller omstøde afgørelsen.¹⁴⁶ Appellate Body er dog siden 2019 reelt sat ud af kraft som følge af USA's blokering af udnævnelser. Det betyder, at appellerede WTO-sager pt. ikke kan blive endelige.¹⁴⁷

I vurderingen af ACI's forenelighed med WTO-retten må der i første omgang tages stilling til WTO-kompetencereglen i DSU art. 23. Reglen indebærer, at medlemslande ikke ensidigt må afgøre, at deres handelsrettigheder under WTO-regimet er blevet krænket af en anden stat og i den forbindelse tage gengældelsesforanstaltninger i brug ("*seek redress*") som reaktion på den påståede WTO-krænkelse. WTO-medlemsstater må således udelukkende søge WTO-krænkelser afhjulpet via det dertil indrettede WTO-tvistbilæggesystem.¹⁴⁸ I *US – Shrimp* understregede WTO-panelet, at formålet med bestemmelsen er at sikre den *multilaterale* afgørelse af, om en WTO-forpligtelse er blevet krænket i hvert givent tilfælde.¹⁴⁹ I sagen *EC – Commercial Vessels* udtalte WTO-panelet videre, at en foranstaltning kan findes at være i strid med DSU art. 23, hvis den iværksættes unilateralt som reaktion på en handling, der anses som en krænkelse af en WTO-forpligtelse med det formål at bringe den krænkende handling til ophør.¹⁵⁰

Det skal først overvejes, om anvendelsen af ACI – altså iværksættelse af modforanstaltninger under instrumentet – vil være i strid med DSU art. 23. Vurderingen forbliver i det abstrakte, da ACI jo aldrig har været anvendt, og det et åbent spørgsmål, hvordan sådanne modforanstaltninger eventuelt vil se ud. Med tanke på, at også tilfælde af "økonomisk tvang" som omhandlet i ACI i udgangspunktet skal vurderes under WTO-retten (som netop fastslået i afsnit 3.2.2), forekommer det imidlertid sandsynligt, at iværksættelse af modforanstaltninger efter ACI vil blive betragtet som en ensidig reaktion på WTO-krænkelser i strid med DSU art. 23. "Økonomisk tvang" som defineret i ACI

---

¹⁴⁶ WTO: Understanding the WTO: Settling disputes

¹⁴⁷ Ali (2025); Bhan & Chrisengku (2025)

¹⁴⁸ DSU art. 23, stk. 2(a)

¹⁴⁹ *US – Shrimp*, Panel Report, pr. 7.43

¹⁵⁰ *EC – Commercial Vessels*, Panel Report, pr. 7.207.

forudsætter, at EU's handel eller investeringer påvirkes, hvorfor instrumentet formentlig ofte vil finde anvendelse i situationer, hvor et tredjeland samtidig krænker en WTO-forpligtelse over for EU. Modforanstaltninger efter ACI vil derfor også nærliggende kunne opfattes som en reaktion på en WTO-krænkelse.

Det kan indvendes, at EU jo rent formelt netop *ikke* ville iværksætte den pågældende foranstaltning som reaktion på en WTO-krænkelse, men derimod som reaktion på en folkeretsstridig økonomisk tvang, jf. den ovenfor citerede passus fra *Impact Assessment* (afsnit 3.2.2).¹⁵¹ Argumentet kan dog umiddelbart tilbagevises: I sagen *EC – Commercial Vessels* fandt panelet, at DSU art. 23 ikke kun finder anvendelse i sager, hvor gengældelsesforanstaltningen udtrykkeligt sker som reaktion på en WTO-krænkelse. Der må tillige ses på intentionen bag.¹⁵² En sådan intention kan tænkes fastlagt ud fra en bred vifte af bevismateriale, herunder f.eks. presseudtalelser og korrespondancer, der er gået forud for foranstaltningens iværksættelse.¹⁵³ Det synes således at være mindre relevant, hvordan en gengældelsesforanstaltning rent *formelt* træder frem. Allerede hvis det kan godtgøres, at WTO-medlemmet med foranstaltningen har reageret på en handelsrestriktion, der berører en WTO-retlig forpligtelse med henblik på at bringe den til ophør, vil medlemmet have handlet i strid med DSU art. 23.¹⁵⁴ Det er på den baggrund heller ikke vanskeligt at forestille sig, at EU vil findes at have handlet i strid med DSU art. 23, hvis der iværksættes modforanstaltninger under ACI.

Omvendt er det klart, at i de tilfælde, hvor økonomisk tvang udøves mod EU på et område, der *ikke* er underlagt WTO-retten – f.eks. ved økonomisk tvang udøvet af ikke-medlemmer – vil en ensidig gengældelsesforanstaltning ikke kollidere med DSU art. 23. En sådan foranstaltning må i stedet bedømmes ud fra reglerne i den pågældende aftale eller, i mangel heraf, den almindelige folkeret. Herudover er det usikkert, hvordan en situation, hvor EU foretager en WTO-krænkende gengældelsesforanstaltning som respons på en handling, der ikke i sig selv berører WTO-retten – f.eks. et terrorangreb –

---

¹⁵¹ Olsthoorn (2024), s. 70

¹⁵² *EC – Commercial Vessels*, Panel Report, pr. 7.211

¹⁵³ *US – Certain EC Products*, Panel Report

¹⁵⁴ Weiß & Furculitã (2024), s. 219

skal bedømmes.¹⁵⁵ Da ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI formentlig næsten altid vil komme til udtryk gennem WTO-krænkelser,¹⁵⁶ skal dette spørgsmål dog ikke behandles yderligere.

Der kan endvidere sættes spørgsmålstejn ved, hvorvidt ACI *as such* – altså forordningen i sig selv, uafhængigt af om og hvordan den anvendes – udgør en krænkelse af DSU art. 23. En *as such*-krænkelse kan efter WTO-retten statuere, hvis et instrument i sin udformning strider mod WTO-retten, uanset om det rent faktisk er blevet anvendt på en WTO-stridig måde.¹⁵⁷ Den WTO-stridige adfærd behøver ikke at være *påtvunget* under instrumentet. Også hvor der blot er en *mulighed* for at anvende et instrument på en måde, der krænker WTO-retten, kan der efter omstændighederne statuere en *as such*-krænkelse. Jo videre et skøn, der er lagt op til under instrumentet, desto mindre må risikoen for en *as such*-krænkelse dog forventes at være.¹⁵⁸ Vurderingen i relation til ACI må på den baggrund bero på, i hvilket omfang forordningen giver mulighed for, eller direkte påtvinger, Unionen at iværksætte unilaterale modforanstaltninger udenom WTO-systemet.¹⁵⁹

Som vi har set, foreskriver ACI ikke direkte, at instrumentet skal anvendes i strid med WTO's kompetenceregler. Tværtimod understreges det netop, at anvendelse skal ske i overensstemmelse med EU's internationale forpligtelser, mens den almindelige folkeret påberåbes som det relevante retssystem.¹⁶⁰ Spørgsmålet er dog, om disse erklæringer er tilstrækkelige til at udelukke en *as such*-krænkelse af DSU art. 23. I sagen *US – Section 301*¹⁶¹ tog panelet ikke alene stilling til den omtvistede retsakts ordlyd, men vurderede også de bagvedlæggende hensyn. Dette skete bl.a. gennem en analyse af USA's udtalelser i sagen, samt hvordan den omtvistede retsakt var blevet anvendt i praksis. Anlægges en sådan tilgang i vurderingen af ACI, kan det blive problematisk, at instrumentets tilblivelse af flere forfattere er blevet sporet tilbage til EU's bekymring over krisen i WTO's

---

¹⁵⁵ Olsthoorn (2024), s. 76. Se Azaria (2022) for en diskussion heraf.

¹⁵⁶ Jf. eksempler i Kommissionen (2021a), s. 15 ff.

¹⁵⁷ *US – Section 301*, Panel Report, pr. 7.53; *EU – Biodiesel*, Appellate Body Report, pr. 6.227

¹⁵⁸ Lockhart & Sheargold (2010), s. 420 ff.

¹⁵⁹ Weiß & Furculitã (2024), s. 222

¹⁶⁰ ACI præambelbetragtning 7, 8, 12; ACI art. 1, stk. 3

¹⁶¹ *US – Section 301*, Panel Report, pr. 7.110–7.130

appellinstans og ønsket om at sikre EU bedre muligheder for at håndhæve internationale handelsforpligtelser.¹⁶² Denne bekymring fremgår bl.a. direkte af Europa-Parlamentets ændringsforslag til den eksisterende håndhævelsesforordning fra december 2019.¹⁶³ Selvom ACI ikke formelt har noget at gøre med det nævnte ændringsforslag (Kommissionen meddelte i september 2020, at der ville blive fremlagt et særskilt instrument mod økonomisk tvang,¹⁶⁴ og krisen i Appellate Body er meget nøje ikke nævnt i forbindelse med selve ACI) kan en sådan lovgivningshistorie ses som et indicium for, at ACI *som sådan* hviler på en intention om unilateralt at håndhæve handelsaftaler uden om WTO-systemet. Hvis EU hertil skulle anlægge en praksis, hvor ACI regelmæssigt anvendes til at iværksætte modforanstaltninger, inden de samme foranstaltninger indbringes for WTO's tvistbilæggesystem, vil det yderligere kunne styrke argumentet om, at instrumentet *as such* udgør en krænkelse af DSU art. 23.¹⁶⁵ Selv om ACI rent formelt respekterer WTO's kompetencer på handelsområdet, kan det således ikke udelukkes, at forordningen efter omstændighederne vil kunne kvalificeres som en *as such*-krænkelser af DSU art. 23.

3.2.4. ACI's forenelighed med materielle WTO-forpligtelser

Ud over de udfordringer, som ACI rejser i forhold til DSU art. 23, kan instrumentet også bringe Unionen i konflikt med dennes materielle forpligtelser under WTO-retten. Hvad angår eventuelle *modforanstaltningers* forenelighed med materielle forpligtelser, er vurderingen vanskelig på det foreliggende grundlag: Som det var tilfældet ovenfor i afsnit 3.2.3, indebærer fraværet af praksis under ACI, at subsumtionen må forblive i det abstrakte. Af samme grund tjener det følgende afsnit alene som en vejledende opridsning af, hvordan forskellige ACI-modforanstaltninger efter omstændighederne vil kunne kollidere med materielle ACI-forpligtelser.

Indledningsvis skal det erindres, at ACI forudsætter, at der under visse omstændigheder kan iværksættes foranstaltninger, der indebærer, at Unionens internationale forpligtelser

---

¹⁶² Wu (2023), s. 299; Weiß & Furculitã (2024), s. 222

¹⁶³ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 654/2014

¹⁶⁴ Kommissionen (2020)

¹⁶⁵ Weiß & Furculitã (2024), s. 222; Furculitã (2023), s. 222

ikke opfyldes (ACI art. 8, stk. 4). EU's WTO-forpligtelser må antages at være omfattet heraf. De modforanstaltninger, der er hjemlet i ACI (art. 8, stk. 2, jf. bilag 1, nr. 1–10), vil i vidt omfang kunne berøre konkrete WTO-aftaler.¹⁶⁶ Modforanstaltninger i form af toldforhøjelser og import- og eksportbegrænsninger (ACI bilag 1, nr. 1–3 og 9-10) vil således være omfattet af WTO-aftalen *General Agreement on Tariffs and Trade* (GATT). Ifølge GATT art. I(1) skal enhver told- eller afgiftsmæssig fordel, der indrømmes af et WTO-medlem til en vare med oprindelse i eller bestemt for et andet land, også straks og ubetinget indrømmes tilsvarende varer fra andre lande. Dette princip, der også er kendt som *mestbegunstigelsesprincippet*, blev i sagen *Canada – Autos* beskrevet som havende til formål at forbyde diskrimination blandt tilsvarende produkter, der har *oprindelse i* eller er *bestemt for* forskellige lande.¹⁶⁷ ACI art. 8, stk. 2, jf. Bilag 1, nr. 1 giver EU hjemmel til at indføre told over mestbegunstigelsesniveauet samt til at indføre yderligere afgifter på import og eksport af varer fra lande, der udøver økonomisk tvang mod Unionen. Et sådant tiltag vil naturligt medføre, at varer fra nogle WTO-lande af Unionen indrømmes en mere gunstig behandling end tilsvarende varer fra andre lande. Hvis dette sker, vil det således være i strid med mestbegunstigelsesprincippet – og formentlig også GATT art. II, der fastslår, at WTO-medlemmer er bundet af de konsoliderede satser på deres toldlister. Hertil kommer GATT art. III om *national behandling*, der foreskriver, at importerede varer skal pålægges de samme interne skatter og afgifter som nationale varer. I det omfang ACI-modforanstaltninger indebærer særlige skatter eller andre interne afgifter på varer fra det tredjeland, der er fundet at udøve økonomisk tvang mod Unionen, vil disse ligeledes være i strid med GATT art. III.¹⁶⁸

Hvad angår ACI-modforanstaltninger rettet mod handel med *tjenesteydelser* (ACI bilag 1, nr. 5 og 8), vil disses lovlighed som udgangspunkt skulle vurderes under WTO-aftalen *General Agreement on Trade in Services* (GATS). GATS dækker de fleste tjenesteydelsessektorer, men de nærmere forpligtelser under aftalen afhænger af, hvad et medlemsland konkret har forpligtet sig til.¹⁶⁹ GATS art. II indeholder på samme måde som GATT art. I et mestbegunstigelsesprincip, der indebærer, at WTO-medlemmer skal

---

¹⁶⁶ Olsthoorn (2024), s. 69

¹⁶⁷ *Canada – Autos*, Appellate Body, pr. 84

¹⁶⁸ Se også GATT art. XI om eliminering af kvantitative restriktioner

¹⁶⁹ Kommissionen: GATS (u.å.)

indrømme tjenesteydelser og udbydere af tjenesteydelser fra et bestemt land en behandling, der ikke er mindre gunstig end den behandling, der indrømmes tilsvarende tjenesteydelser fra noget andet land. I det omfang ACI-modforanstaltninger begrænser adgangen til det indre marked for tjenesteydelser fra bestemte tredjelande og ikke andre, vil de udgøre en forskelsbehandling mellem WTO-medlemmer og dermed være i strid med GATS art. II. Hertil kommer GATS art. XVII, der meget lig GATT art. III foreskriver, at tjenesteydelser og udbydere af tjenesteydelser fra andre medlemslande skal behandles på samme måde som nationale tjenesteydelser og tjenesteudbydere. ACI-modforanstaltninger, der indebærer en begrænsning i tredjelands tjenesteydelsers adgang til det indre marked, vil således også være i strid med denne bestemmelse.

WTO-aftalen *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights* (TRIPS) indeholder også regler om mestbegunstigelse og national behandling (art. 3 og 4). ACI-foranstaltninger, der berører beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (ACI bilag 1, nr. 7), vil oplagt kollidere med disse bestemmelser. Derudover vil sådanne ACI-modforanstaltninger også kunne krænke f.eks. TRIPS art. 27, der fastslår, at patentrettigheder skal kunne udnyttes uden diskrimination med hensyn til opfindelsens oprindelse. Hvad angår indgreb i adgangen til offentlige udbud (ACI bilag 1, nr. 4) vil sådanne foranstaltninger formentlig være omfattet af WTO-aftalen *Agreement on Government Procurement* (GPA), som EU – men ikke Kina og en række andre WTO-medlemslande – er part i.¹⁷⁰ Under GPA er medlemmernes forpligtelser i høj grad individuelle, men generelt indebærer aftalen, at udenlandske leverandører skal behandles ligeværdigt og på lige fod med nationale leverandører.¹⁷¹

Det kan ikke udelukkes, at der kan udformes modforanstaltninger under ACI, der falder uden for WTO-regimets materielle anvendelsesområde. Dette vil være særligt relevant i relation til stater, som EU ikke er bundet af WTO-forpligtelser overfor på det pågældende område. Sådanne modforanstaltninger vil dog formentlig sjældent blive relevante, henset til, hvor stor en del af verdenshandlen, der er reguleret af WTO-regimet.¹⁷² Samlet må det derfor konkluderes, at såfremt EU iværksætter ACI-modforanstaltninger, der indebærer

---

¹⁷⁰ WTO | Government procurement – The plurilateral Agreement on Government Procurement (GPA)

¹⁷¹ Ibid.

¹⁷² WTO Secretariat (2025); WTO | Who We Are

ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser, vil disse formentlig kollidere med en række materielle forpligtelser i EU's WTO-aftaler.

Udover sådanne hypotetiske modforanstaltningers forenelighed med EU's materielle WTO-forpligtelser, må det også overvejes, om ACI allerede *i sig selv* – og altså uden iværksættelse af modforanstaltninger – kan anses for at udgøre en *as such*-krænkelse af EU's materielle forpligtelser under WTO. Som det netop er blevet beskrevet, er det sandsynligt, at iværksættelsen af modforanstaltninger efter ACI vil være i strid med EU's materielle forpligtelser under WTO-retten, herunder navnlig principperne om *mestbegunstigelse* og *national behandling*. Det er dog langt fra sikkert, at sådanne foranstaltninger overhovedet ville blive aktuelle – selv i en situation, hvor det kunne fastslås, at EU var udsat for ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI. Som beskrevet ovenfor i afsnit 2.3.1, kan Kommissionen vedtage modforanstaltninger, hvis betingelserne for dette er opfyldt (ACI art. 8). Men Kommissionen har et vidt skøn i vurderingen af *om* disse betingelser er opfyldt, samt i vurderingen af, *hvilken* reaktion, der i givet fald skal iværksættes. Herunder er det muligt at iværksætte modforanstaltninger, der slet ikke indebærer ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser (ACI art. 8, stk. 4 og bilag 1, nr. 1-10). Det er også muligt blot at konstatere, at der foreligger økonomisk tvang og alene forsøge at løse dette gennem dialog og forhandling med tredjelandet (ACI art. 6). Det betyder, at selvom det bestemt er muligt at handle i strid med materielle WTO-forpligtelser inden for rammerne af ACI, er der også rig mulighed for *ikke* at anvende instrumentet på en sådan måde. I det lys fremstår det ikke videre sandsynligt, at ACI vil kunne tilsidesættes som en *as such*-krænkelse af EU's materielle forpligtelser under WTO, selvom det naturligvis ikke kan udelukkes.¹⁷³ Igen vil meget formentlig afhænge af, hvordan modforanstaltninger under ACI i praksis udformes og gennemføres, idet dette – afhængigt af de konkrete foranstaltningers forenelighed med WTO-retten – vil kunne tjene som et argument både for og imod, at ACI i sig selv udgør af en *as such*-overtrædelse af EU's materielle WTO-forpligtelser.

---

¹⁷³ Weiß & Furculitã (2024), s. 224; Furculitã (2023), s. 225

3.2.5. Muligheden for undtagelsesbestemmelser under WTO-retten

Endelig må det overvejes, om EU kan have held med at påberåbe sig en *undtagelsesbestemmelse* for at retfærdiggøre potentielt WTO-stridige modforanstaltninger under ACI. Af pladsmæssige årsager vil alene GATT art. XXI(b)(iii) om beskyttelse af *væsentlige sikkerhedsinteresser* samt GATT art. XX(a) om beskyttelse af den *offentlige moral* blive behandlet. Lignende undtagelser findes imidlertid i en række andre WTO-aftaler, f.eks. sikkerhedsundtagelserne i GATS art. XIV bis og TRIPS art. 73, samt beskyttelsen af den offentlige moral i GATS art. XIV). Nedenstående gennemgang vil derfor efter omstændighederne også kunne anvendes analogt på disse.

3.2.5.1. GATT artikel XXI(b)(iii)

I sin økonomiske sikkerhedsstrategi omtaler Kommissionen ”økonomisk tvang” som en trussel mod EU’s økonomiske sikkerhed.¹⁷⁴ Det er i den forbindelse oplagt at spørge, om ACI-relevant økonomisk tvang kan anses for at udgøre en regulær sikkerhedstrussel som omfattet af GATT art. XXI(b)(iii). Efter GATT art. XXI(b)(iii) kan et WTO-medlem træffe foranstaltninger, der strider mod medlemmets forpligtelser under aftalen, hvis dette anses for at være *nødvendigt* for at beskytte medlemmets ”*essential security interests in time of war or other emergency in international relations*”. Sikkerhedsundtagelsen har traditionelt været opfattet som ”self-judging”, forstået som noget medlemsstaten selv vurderede rækkevidden af, og som derved lå uden for WTO’s kompetence at efterprøve.¹⁷⁵ WTO-panelernes praksis de seneste år, herunder særligt i sagerne *Russia – Traffic in Transit* og *US – Steel and Aluminium* (nævnt ovenfor i afsnit 3.2.2), har dog udfordret denne opfattelse. Efter disse sager står det klart, at et medlems påberåbelse af en sikkerhedsundtagelse *kan* underlægges WTO-prøvelse og i sidste ende også tilsidesættes.¹⁷⁶ Prøvelsen indebærer dels en vurdering af, om de objektive kriterier i bestemmelsen er opfyldt – herunder om der kan anses at foreligge en ”*war or other emergency in international relations*” – og dels, om medlemmet har handlet i god tro

---

¹⁷⁴ Kommissionen (2023)

¹⁷⁵ *US - Nicaragua*, Panel Report; *US – Origin Marking Requirement*, Panel Report, pr. 7.149; Dispute Settlement Body - Minutes of meeting, 26. april 2019, pr. 8.6 ff.; Alford (2011); Chen (2017), s. 314; Weiß (2020), s. 217

¹⁷⁶ *Russia – Traffic in Transit*, Panel Report, pr. 7.5.3.2; *US – Steel and Aluminium*, Panel Report, pr. 7.128

hvad angår identifikationen af den væsentlige sikkerhedsinteresse og nødvendigheden af den valgte foranstaltning til at beskytte denne.¹⁷⁷

Det centrale element i sagen *Russia – Traffic in Transit* var panelets fortolkning af netop det objektive krav om, at der skal foreligge en krigssituation eller ”*other emergency in international relations*”. Panelet udtalte i denne sag, at begrebet omfatter situationer med væbnet konflikt, latent væbnet konflikt, øget spænding eller krise eller generel ustabilitet, der omgiver eller rammer en stat.¹⁷⁸ Den konkrete situation, der vedrørte Rusland/Ukraine-krisen, fandtes at være omfattet, og sikkerhedsundtagelsen blev opretholdt. I sagen *US – Steel and Aluminium* underkendte WTO-panelet omvendt USA’s argument om, at import af stål og aluminium udgjorde en trussel mod landets økonomi, der kunne sidestilles med en nødsituation i internationale relationer. Sikkerhedsundtagelsen kunne derfor heller ikke gyldigt påberåbes.¹⁷⁹ Selvom der med disse sager er etableret en minimumstærskel for, hvad der skal til, førend der kan statuere en ”*emergency in international relations*”, synes de ikke at udelukke, at tvang udøvet gennem økonomiske midler, som omhandlet i ACI, efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen.¹⁸⁰ I sagen *Saudi Arabia – Intellectual Property Rights* (der omhandlede den næsten identiske undtagelsesbestemmelse i TRIPS art. 73(b)(iii)) fandt panelet, at ”*a member’s severance of all diplomatic and economic ties*” kunne ses som ”*the ultimate State expression of the existence of an emergency in international relations*”.¹⁸¹ Da der rent kunne påvises et sådant fuldstændigt nedbrud i de diplomatiske og økonomiske relationer mellem parterne i den pågældende sag, blev Saudi Arabien delvist frifundet. Det forekommer tvivlsomt, om ACI i de fleste tilfælde vil skulle anvendes i sådanne ekstreme tilfælde som omhandlet i *Saudi Arabia – Intellectual Property Rights*. Sagen peger dog stadig i retning af, at også GATT-sikkerhedsundtagelsen efter omstændighederne vil kunne påberåbes i primært politiske og økonomiske tvister. Dette åbner op for, at økonomisk tvang efter ACI måske også i

---

¹⁷⁷ Allen (2025), s. 187

¹⁷⁸ *Russia – Traffic in Transit*, Panel Report, pr. 7.76

¹⁷⁹ *United States – Steel and Aluminum*, Panel Report, pr. 8.1

¹⁸⁰ Allen (2025), s. 196

¹⁸¹ *Saudi Arabia – Intellectual Property Rights*, Panel Report, pr. 7.259

visse tilfælde vil kunne opfylde det objektive krav om en ”*emergency in international relations*” under GATT art. XXI(b)(iii).

Hertil kommer *nødvendighedskravet*. Selv hvis betingelsen om en nødsituation i internationale relationer kunne anses for at være opfyldt, kræver art. XXI efter WTO-praksis, at den valgte foranstaltning har et *minimum af en plausibel* forbindelse til beskyttelsen af den påberåbte sikkerhedsinteresse.¹⁸² Konkret skal det vurderes, om forbindelsen fremstår ”*non-plausible*” i lyset af de faktiske omstændigheder, herunder om der foreligger rimeligt tilgængelige alternative midler, der kunne have været anvendt i stedet for den omhandlede foranstaltning.¹⁸³ Dette kriterium har endnu ikke været udfoldet i praksis under GATT art. XXI(b)(iii), hvorfor dets rækkevidde er uafklaret. Der kan dog skeles til den vurdering, der blev foretaget i sagen *Korea – Beef* omhandlede GATT art. XX(d). Her udtalte Appellate Body om nødvendighedskravet, at en foranstaltning skal befinde sig væsentligt tættere på ”*the pole of 'indispensable' than to the opposite pole of simply 'making a contribution to'*” for at være ”nødvendig” i bestemmelsens forstand.¹⁸⁴ Passussen sætter umiddelbart en relativt høj barre for den valgte foranstaltnings relevans. Det kan dog ikke udelukkes, at ACI-foranstaltninger i form af f.eks. toldforhøjelser og importrestriktioner vil kunne findes at udgøre sådanne *nødvendige* tiltag til beskyttelsen af EU’s økonomiske sikkerhed i tilfælde af økonomisk tvang. Hvis EU kan fremlægge beviser for, at den økonomiske tvang først er blevet forsøgt standset ved mindre indgribende midler – som f.eks. dialog – uden nogen effekt, vil dette formentlig kunne styrke argumentet om, at de omtvistede ACI-modforanstaltninger rent faktisk er *nødvendige* i GATT art. XXI(b)(iii)’s forstand. Dette må ikke mindst ses i lyset af EU’s kernefunktion som *handelsunion*.

Det kan på denne baggrund ikke udelukkes, at EU vil kunne retfærdiggøre ACI-foranstaltninger gennem GATT art. XXI(b)(iii). Selvom undtagelsen synes at være forbeholdt relativt ekstraordinære situationer, udelukker praksis ikke, at ”økonomisk tvang” som omhandlet i ACI kan være omfattet. Ligeledes vil ACI-modforanstaltninger efter omstændighederne kunne findes at være *nødvendige* for beskyttelsen af EU’s

---

¹⁸² Allen (2025), s. 192; Weiß & Furculitã (2024), s. 228

¹⁸³ *Russia – Traffic in Transit*, Panel Report, pr. 7.138

¹⁸⁴ *Korea – Beef*, Appellate Body Report, pr. 161

sikkerhedsinteresser. Det kan derfor heller ikke afvises, at ACI-modforanstaltninger vil kunne undtages efter GATT art. XXI(b)(iii).

3.2.5.2. GATT artikel XX(a)

EU kan også forsøge at henføre ACI-foranstaltninger under GATT art. XX(a). Denne undtagelsesbestemmelse vedrører medlemslandenes mulighed for ikke at opfylde GATT-forpligtelser med henvisning til beskyttelsen af medlemslandets ”*public morals*”. En succesfuld påberåbelse af denne undtagelse kræver således dels, at der foreligger et beskyttelseshensyn relateret til medlemslandets ”offentlige moral”. Herudover må foranstaltningen, der iværksættes for at beskytte denne interesse, være *designet til og nødvendig for* en sådan beskyttelse, samt ikke være *diskriminerende*.

WTO-medlemmer nyder en relativt vid skønsmargin ved definitionen af den offentlige moral. I sagen *US – Gambling* udtalte WTO-panelet, at begrebet skal forstås som ”*a set of habits of life relating to right and wrong conduct (i.e. societal values) that belong to, affect or concern a community or a nation*”.¹⁸⁵ I senere praksis er det ligeledes blevet udtalt, at ”*public morals objectives may frequently have inseparable economic aspects*”.¹⁸⁶ I den relativt nylige sag *US – Goods from China* påberåbte USA sig netop den offentlige moral med henvisning til, at de omtvistede handelsrestriktioner i form af forhøjede toldsatser var iværksat for at beskytte landets ”*standards of right and wrong*”.¹⁸⁷ Panelet afviste bemærkelsesværdigt ikke dette brede beskyttelseshensyn, men godtog, at det i hvert fald rent *konceptuelt* kunne være dækket af den offentlige moral.¹⁸⁸ I relation til ACI taler denne praksis for, at et WTO-panel formentlig vil kunne godtage, hvis EU påberåber sig hensynet til at beskytte Unionen mod ”økonomisk tvang” under GATT art. XX(a). Hertil kommer, at når et WTO-medlem påberåber sig den offentlige moral, kan det støtte ret på sine egne interne retskilder såsom lovgivningshistorik og forfatningsmæssige værdier.¹⁸⁹ For ACI’s vedkommende kan EU således f.eks.

---

¹⁸⁵ *US – Gambling*, Panel Report, pr. 6.455 og 6.457; *US – Certain Goods from China*, Panel Report, pr. 7.115

¹⁸⁶ *US – Certain Goods from China*, Panel Report, pr. 7.137

¹⁸⁷ *Ibid.*, pr. 7.127

¹⁸⁸ *Ibid.*, pr. 7.140

¹⁸⁹ *EC – Seal Products*, Panel Report, pr. 7.398; *US – Certain Goods from China*, Panel Report, pr. 7.3.2.2.3

fremhæve, at respekt for staternes suverænitet er en norm, der er beskyttet i traktaterne, herunder TEU art. 3(5) og art. 21, og at ACI udtrykkeligt er begrundet i hensynet til overholdelse af folkeretten og retten til at være fri for tredjelandes indgriben (præambelbetragtninger 1, 2 og 4).¹⁹⁰

Hvis det forudsættes, at hensynet til at beskytte Unionen mod økonomisk tvang kan godtages som et beskyttelsesværdigt hensyn under GATT art. XX(a), skal den dertil anvendte foranstaltning videre være *designet til* og *nødvendig for* at beskytte dette hensyn. Kravet om, at foranstaltningerne skal være *designet* til at beskytte moralen, fremstår relativt fleksibelt, idet der alene kræves, at foranstaltningen ikke er *åbenlyst* ude af stand til at gøre det.¹⁹¹ Kravet om *nødvendighed* forekommer derimod som den egentlige test under GATT art. XX(a). Her skal foretages en helhedsvurdering, hvorved panelet vejer (i) det beskyttede måls vigtighed, (ii) hvor indgribende foranstaltningen er og (iii) foranstaltningens faktiske bidrag til målet op imod hverandre, efterfulgt af en vurdering af, om der findes mindre indgribende alternativer.¹⁹² Under hensyn (i) vil EU kunne fremhæve, at beskyttelsen af staternes suveræne lighed og overholdelse af folkeretten er vigtige mål, der i øvrigt fremgår af både TEU og af FN-pagten. En fyldestgørende vurdering af ACI-modforanstaltningers forhold til (ii) og (iii) kræver et kendskab til de konkrete foranstaltninger, der af gode grunde ikke haves. Allerede på det foreliggende grundlag forekommer det dog mindre oplagt, at klassiske handelsrestriktioner – som hjemlet under ACI – vil kunne findes at bidrage til at beskytte de nævnte mål og værdier. Alene det sproglige faktum, at der er tale om ”modforanstaltninger” vidner om, at foranstaltningernes funktion i første omgang er at bringe den påførte *økonomiske* skadevirkning til ophør, og at de dermed ikke som sådan vedrører beskyttelsen af Unionens offentlige moral. Det kan i øvrigt tilføjes, at WTO-panelet i sagen *US – Certain Goods from China* netop tilsidesatte USA’s påberåbelse af art. XX(a) med henvisning til, at forbindelsen mellem de valgte – *økonomiske* – foranstaltninger og beskyttelsesformålet ikke var tilstrækkelig klar.¹⁹³ ACI-

---

¹⁹⁰ Weiß & Furculitã (2024), s. 231

¹⁹¹ *Colombia – Textiles, Apparel and Footwear*, Appellate Body Review, pr. 5.68

¹⁹² *EC – Seal Products*, Appellate Body Report, pr. 5.169; *US – Tariff Measures*, Panel Report, pr. 7.159; Czapnik (2022), s. 392

¹⁹³ *US – Certain Goods from China*, Panel Report, pr. 7.227

modforanstaltninger vil således næppe heller bestå kravet om nødvendighed under GATT art. XX(a).

Hvis den valgte foranstaltning lever op til nødvendighedskravet, skal den ligeledes være i overensstemmelse med GATT art. XX's *chapeau*, hvorefter vilkårlig diskrimination er forbudt. Som formuleret af Appellate Body i sagen *Brazil – Retreaded Tyres*, er der tale om ulovlig diskrimination, når den foranstaltning, der søges undtaget fra de generelle forpligtelser igennem GATT art. XX anvendes forskelligt ”*between countries where the same conditions prevail*”.¹⁹⁴ En sådan selektiv anvendelse af undtagelsesbestemmelsen er kun tilladt, hvis forskelsbehandlingen knytter sig til det påberåbte moralske formål.¹⁹⁵ For ACI's vedkommende betyder dette, at enhver forskelsbehandling mellem tredjelande i anvendelsen af modforanstaltninger skal begrundes i hensynet til overholdelse af folkeretten og respekten for staters suverænitet. Som vi har set, sker udvælgelsen af modforanstaltninger under ACI langt hen ad vejen på baggrund af, hvor stor en *skadevirkning* den økonomiske tvang har på Unionen og medlemsstaterne. EU vil altså være tilbøjelig til at rette modforanstaltninger mod de lande, hvis økonomiske tvang har den største skadevirkning på Unionen – mens andre lande med en lignende adfærd, der dog har en mindre negativ indvirkning på Unionens handel, går fri. En sådan forskelsbehandling mellem forskellige tredjelande, der reelt er grundet i *skadevirkning*, vil formentlig være vanskelig for Unionen at forklare med henvisning til, at den er nødvendig for at beskytte Unionen mod *tvang*. Hvis det således bliver tydeligt, at ACI-foranstaltningernes formål reelt er at begrænse den økonomiske skade på Unionen fremfor at iagttage det påberåbte moralske princip, vil EU næppe kunne opretholde argumentet om, at forskelsbehandlingen ikke er udtryk for uberettiget diskrimination i strid med GATT art. XX's *chapeau*.¹⁹⁶

3.2.5.3. Opsamling på undtagelsesbestemmelser under WTO-retten

I lyset af ovenstående analyse fremstår sikkerhedsundtagelsen i GATT art. XXI(b)(iii) umiddelbart som den mest relevante undtagelse for ACI-modforanstaltninger. I det omfang, at tilfælde af ”økonomisk tvang” rettet mod Unionen kan kvalificeres som en

---

¹⁹⁴ *Brazil – Retreaded Tyres*, Appellate Body Report, pr. 227

¹⁹⁵ *Ibid.*

¹⁹⁶ Weiß & Furculitã (2024), s. 233

situation med alvorlig international spænding, vil beskyttelsen af Unionens økonomiske sikkerhed falde inden for bestemmelsens anvendelsesområde. EU ville formentlig også kunne formulere et solidt argument for, at ACI-modforanstaltningerne er *nødvendige* for at beskytte Unionens økonomiske sikkerhed. Til sammenligning fremstår GATT art. XX(a) som den mindre oplagte undtagelsesbestemmelse. Selvom ”*public morals*” er fortolket bredt i praksis, vil det nok stadig være vanskeligt for EU at dokumentere, at økonomiske modforanstaltninger udgør et *nødvendigt* bidrag til beskyttelsen af dette formål, samt at foranstaltningerne i øvrigt ikke er *diskriminerende*.

En fyldestgørende analyse af begge undtagelsesbestemmelseres farbarhed ville naturligvis kræve, at der forelå konkrete ACI-foranstaltninger, der kunne holdes op imod disse. På det foreliggende grundlag kan EU’s muligheder for at påberåbe sig en undtagelsesbestemmelse i forbindelse med ACI-modforanstaltninger dog ikke afvises, og her fremstår GATT art. XXI(b)(iii) altså som det juridisk mest holdbare alternativ.¹⁹⁷

3.3. Opsamling på ACI i lyset af EU’s internationale forpligtelser

Som vi har set i denne del af specialet, befinder ACI sig i krydsfeltet mellem den almindelige folkeret og WTO-retten. Instrumentet kan ikke kategorisk betegnes som i strid med EU’s internationale forpligtelser uden konkrete modforanstaltninger at veje op imod disse. Det er ikke desto mindre tydeligt, at sådanne modforanstaltninger med stor sandsynlighed vil kunne kollidere med både den almindelige folkeret og EU-retten. Hvad den almindelige folkeret angår, fremstår det som en grundlæggende udfordring, at ACI’s hjemmel til at iværksætte modforanstaltninger mod tredjelande hviler på reglerne om statsansvar. Selvom Unionen er dybt integreret og i praksis fremstår som en ”særlig” aktør på den globale scene, ændrer det ikke på, at EU folkeretligt er en international organisation. Statslig adgang til modforanstaltninger mod tredjelande kræver med al sandsynlighed reel statsstatus, og ACI-modforanstaltninger vil derfor allerede af denne grund kunne udgøre et brud på EU’s internationale forpligtelser. Hertil kommer problemet vedrørende kvalificeringen af ”økonomisk tvang” efter ACI som en ”ulovlig

---

¹⁹⁷ Dette gælder alene, hvor ACI-modforanstaltninger krænker en GATT-forpligtelse. Krænkelser af andre WTO-aftaler må søges undtaget gennem de korresponderende undtagelsesbestemmelser i disse aftaler.

intervention” i folkeretlig forstand. Som vist ovenfor, kan kun de mest vidtgående former for økonomisk pression – hvis overhovedet – anses for at udgøre folkeretlig ulovlig intervention. Den tærskel, folkeretten opererer med, forekommer således at være betydeligt højere end den definition af ”økonomisk tvang”, der lægges til grund i ACI. Hertil kommer, at i det omfang WTO-retten udgør *lex specialis* på området, udelukker folkeretten allerede af dén grund brugen af folkeretlige modforanstaltninger.

De folkeretlige modforanstaltningers residuelle karakter og det specialiserede regelsæt under WTO-retten indikerer, at det rent faktisk *er* WTO-retten, der sætter rammerne for ACI’s lovlighed og anvendelse. Vurderingen af økonomisk tvang såvel som EU’s reaktioner på denne må derfor som udgangspunkt ske under WTO-regimet. Her opstår dog ligeledes to juridiske problemstillinger. For det første DSU art. 23’s forbud mod ensidig håndhævelse af WTO-rettigheder, som ACI-modforanstaltninger formentlig vil være i strid med. Og for det andet risikoen for brud på de materielle forpligtelser under specifikke handelsaftaler. EU vil dog muligvis kunne retfærdiggøre visse ACI-modforanstaltninger ved at påberåbe sig beskyttelsen af Unionens *væsentlige sikkerhedsinteresser* som hjemlet i GATT art. XXI(b)(iii).

I det følgende afsnit skal vi se nærmere på implikationerne af ovenstående. Her samles trådene i en mere overordnet drøftelse af ACI’s forenelighed med EU’s internationale forpligtelser, idet det overvejes, hvilken betydning de skitserede konklusioner må antages at have for instrumentets anvendelighed i praksis.

4. ACI set ovenfra: Implikationer i praksis

På papiret fremstår ACI som et slagkraftigt instrument – måske ligefrem en *bazooka* – med et bredt anvendelsesområde. Som vi har set i specialets 2. del om ACI's retlige indhold, er Kommissionen tillagt en vid skønsmargin i vurderingen af, hvornår der foreligger økonomisk tvang samt hvilke modforanstaltninger, der i givet fald skal iværksættes. Der er altså ikke umiddelbart noget til hinder for, at ACI kan aktiveres i de situationer, instrumentet synes at være skabt til. Set i lyset af de analyserede folkeretlige og WTO-retlige problemstillinger står det imidlertid klart, at ACI hviler på et skrøbeligt juridisk fundament hvad angår EU's internationale forpligtelser. I det følgende afsnit skal dette spændingsforhold udfoldes, idet det undersøges, hvordan EU's muligheder for at bringe ACI i anvendelse ser ud, når der samtidig skal tages højde for de juridiske rammer, som EU's internationale forpligtelser opstiller.

4.1. Hvilke begrænsninger sætter EU's internationale forpligtelser i praksis?

ACI er designet til at give svar på tiltale i tilfælde af politisk motiveret økonomisk pres fra tredjelande. At forordningen adresserer et helt konkret problem for EU, understreges af de seneste års begivenheder: Det er en kendsgerning, at brugen af sådanne metoder er blevet mere udbredte,¹⁹⁸ og at EU selv ved flere lejligheder har været mål for dem. Det pres, der fra amerikanske side blev udøvet mod EU i særligt første halvår af 2025, er et oplagt eksempel. Her blev der først fremsat gentagne krav på en medlemsstats territorium (Grønland);¹⁹⁹ hernæst fulgte en runde af hårde forhandlinger mellem USA og EU, der kulminerede i, at EU i udgangen af juli 2025 måtte acceptere en noget ufordelagtig aftale om bl.a. 15 % grundtold på import af EU-varer til USA.²⁰⁰ Få uger efter aftalens indgåelse erklærede præsidenten, at EU's ambitioner om at regulere amerikanske tech-virksomheder var “*designed to harm, or discriminate against, American technology*” og truede i den forbindelse med at indføre yderligere told og eksportrestriktioner, hvis

---

¹⁹⁸ OECD (2024); Kommissionen (2021b)

¹⁹⁹ Zengerle (2025)

²⁰⁰ Höra (2025)

sådanne reguleringer ikke blev rullet tilbage.²⁰¹ Hertil har USA løbende presset på for at få lempet diverse EU-klimalovgivning.²⁰²

Kunne EU have bragt ACI i anvendelse på et tidspunkt under dette hændelsesforløb? For at svare på dette, må det i det første omgang vurderes, om de materielle EU-retlige kriterier for at aktivere ACI var opfyldt (art. 2, stk. 1). Dette synes umiddelbart at være tilfældet. Den pålagte told på EU-varer havde åbenlyst potentiale til at skade Unionens handel.²⁰³ Samtidig udtalte præsidenten sig gentagne gange i utvetydige vendinger om, hvilke dispositioner, han mente, at EU burde foretage. Disse udtagelser kunne nærliggende opfattes som et forsøg på at påvirke EU's offentlige beslutningsprocesser ved tvang; en *tvangsintention*. Hvis det således kunne fastslås, at USA's pres udgjorde "økonomisk tvang" i ACI's forstand (art. 5, stk. 1), og hvis tvangen efter konsultationer med USA (art. 6) ikke var ophørt, kunne der herefter være truffet afgørelse om at iværksætte modforanstaltninger (art. 8, stk. 1 og art. 9). Kommissionen kunne i den forbindelse have gjort gældende, at det ville være i Unionens klare interesse at trække en grænse over for USA. Samtidig kunne foranstaltningerne have signaleret, at EU både evner og er villig til at beskytte sine interesser på den globale scene, også selvom dette måtte komme med et offer.²⁰⁴ Foranstaltningerne skulle tillige have været *forholdsmæssige* (art. 11, stk. 1). Dette kunne sikres ved at udforme modforanstaltningerne som et *målrettet* svar på presset fra USA uden at overskride, hvad der ville være nødvendigt for at beskytte Unionen selv.

Set fra det interne EU-perspektiv kunne EU altså lovligt have iværksat ACI-modforanstaltninger mod USA i foråret eller sommeren 2025. Skulle disse modforanstaltninger have indebåret en ikke-opfyldelse af EU's forpligtelser over for USA (ACI art. 8, stk. 4), måtte EU dog samtidig have godtgjort foranstaltningernes lovlighed i lyset af EU's *internationale forpligtelser*. Hvad angår ACI's forpligtelser under den almindelige folkeret – der af Unionen selv er påberåbt som det relevante regime at vurdere

---

²⁰¹ Sweney (2025)

²⁰² Foy (2025)

²⁰³ Økonomiministeriet (2025)

²⁰⁴ Som argumenteret for af Ryan (2025); Liboreiro (2025); Financial Times (2025)

økonomisk tvang under²⁰⁵ – afhænger en sådan lovlighed i sin essens af tre kriterier. Kriterierne, der kan udledes af specialets 3. del, lyder som følger:

- 1) EU har, trods sin *de jure* status som international organisation, beføjelser til at iværksætte modforanstaltninger på vegne af medlemsstaterne i medfør af reglerne for statsansvar under folkeretlig sædvane, og
- 2) Den konkrete adfærd (USA's økonomiske pres) kan kvalificeres som et brud på det folkeretlige princip om ikke-intervention, idet den med *tvang* griber ind i EU's *domaine réservé*, og
- 3) Den folkeretlige sædvaneret udgør *lex specialis* i forhold til WTO-retten for området for økonomisk tvang.

Som analyserne i specialets 3. del indikerer, kan *ingen* af disse kriterier opretholdes i praksis. De netop skitserede modforanstaltninger ville derfor med altovervejende sandsynlighed have været i strid med EU's forpligtelser under den almindelige folkeret. Hertil kommer dog, at den manglende opfyldelse af kriterie (3) om folkerettens status af *lex specialis* på området for økonomisk tvang indebærer, at de pågældende modforanstaltninger i realiteten ville skulle vurderes under WTO-retten. Her ville lovligheden i højere grad afhænge af modforanstaltningernes konkrete udformning. Det må på baggrund af den foretagne analyse antages, at modforanstaltningerne både ville være strid med kompetencereglen i DSU art. 23 og formentlig også flere af EU's materielle WTO-forpligtelser. Samtidig kan det ikke afvises, at EU ville kunne overbevise et WTO-panel om, at de omtvistede foranstaltninger var nødvendige for at beskytte Unionens *væsentlige sikkerhedsinteresser* eller – hvad der fremstår mindre sandsynligt – Unionens *offentlige moral*.

Man kan spørge, hvad ACI og eventuelle modforanstaltningers uforenelighed med EU's internationale forpligtelser reelt har af betydning i en verden, hvor muligheden for at blive stillet juridisk til ansvar på den internationale scene *de facto* er stærkt begrænset. WTO's appelinstans er fortsat lammet,²⁰⁶ hvilket betyder, at appellerede sager ikke kan blive

---

²⁰⁵ ACI præambelbetragtning 5, 12, 15; Kommissionen (2021a)

²⁰⁶ Alí (2025)

endelige. I lyset af den aktuelle udvikling i international politik forekommer en snarlig genopretning af systemet ikke videre sandsynlig.²⁰⁷ ICJ's kompetence til at dømme i folkeretssager afhænger af staternes samtykke, og stater som USA og Kina har ikke tiltrådt den obligatoriske jurisdiktion.²⁰⁸ Dette taler umiddelbart for, at det er af begrænset betydning, om EU med ACI kommer på kant med sine internationale forpligtelser. Hvis ingen domstol kan håndhæve sådanne forpligtelser, kan EU jo heller ikke stilles til ansvar – og dermed er EU fri til at iværksætte modforanstaltninger i medfør af ACI.

Så enkel er situationen dog næppe. For det første fungerer WTO's tvistbilægningssystem fortsat på panelsiden.²⁰⁹ Sager anlægges og afgøres således stadig, selvom det naturligvis er en hæmsko for systemet, at Appellate Body er sat ud af kraft. Der er dog alternativer til appelinstanten, herunder f.eks. voldgift i medfør af DSU art. 25. Navnlige *Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement* (MPIA), iværksat af en række WTO-medlemmer inklusive EU i 2020, udgør et væsentligt alternativ til WTO's eget tvistløsningssystem. I december 2025 tæller MPIA 57 medlemmer – herunder Kina, men ikke USA – ud af WTO's i alt 164 medlemmer, og flere sager er allerede blevet afgjort gennem dette system.²¹⁰ Selvom WTO-regimet er svækket, vil ACI og eventuelle modforanstaltninger dermed fortsat kunne prøves under WTO-retten.

For det andet er EU internt forpligtet til at respektere både folkeretten og det multilaterale handelssystem. Dette følger af TEU art. 3, stk. 5, TEU art. 21 og TEUF art. 216, stk. 2. Herudover har Domstolen i flere sager udtalt, at når EU vedtager en retsakt, er Unionen forpligtet til at overholde folkeretten i sin helhed, herunder den folkeretlige sædvane.²¹¹ Desuden fremgår det udtrykkeligt af ACI art. 1, stk. 3, at enhver foranstaltning, der træffes i henhold til forordningen, skal være i overensstemmelse med folkeretten. I det omfang iværksatte ACI-modforanstaltninger skulle stride mod EU's internationale forpligtelser, ville disse således også kunne bringes for EU's egne domstole som annullationssøgsmål efter TEUF art. 263. En sådan klage kan alene indbringes af en fysisk eller juridisk person,

---

²⁰⁷ Hopewell (2025), s. 1115

²⁰⁸ ICJ (u.å.): Declarations recognizing the jurisdiction of the Court as compulsory

²⁰⁹ WTO | Dispute Settlement – Chronological List of Disputes Cases

²¹⁰ WTO Plurilaterals (u.å.)

²¹¹ Sag C-366/10, *Air Transport Association of America*, pr. 101; sag C-286/90, *Poulsen og Diva Navigation*, s. 6019, pr. 9 og 10 og sag C-162/96, *Racke*, pr. 45 og 46

der er adressat for pålagte modforanstaltninger, idet tredjelande ikke har søgsmålskompetence efter art. 263. Scenariet er ikke rent hypotetisk: Under det på mange måder lignende sanktionsregime, hvor restriktive foranstaltninger vedtages i medfør af TEU art. 29 og TEUF art. 215, bestrides lovligheden af afgørelser om at pålægge sanktioner flittigt via EU-Domstolen.²¹² Hvis der under EU's egen jurisdiktion på samme måde kan sættes spørgsmålstejn ved lovligheden af ACI eller ACI-modforanstaltninger, vil dette kunne bringe betydelig tvivl om instrumentets troværdighed.

For det tredje kan EU på mange måder ses som en repræsentant for den regelbaserede internationale handel. Unionen har dermed en klar interesse i at fremstå som en aktør, der handler i overensstemmelse med de standarder, den selv forventer af andre globale aktører.²¹³ Selvom verden i øjeblikket bevæger sig væk fra den regelbaserede multilateralisme, må EU's eksistensberettigelse stadig antages at hvile på, at Unionen er tro mod sit eget traktatgrundlag såvel som sine internationale forpligtelser.²¹⁴ Herudover må EU, hvis hele system er bygget op omkring frihandel, antages at have en helt konkret egeninteresse i opretholdelsen af det multilaterale handelssystem og ønsker dermed næppe heller at bidrage til dets svækkelse.

Endelig – for det fjerde – vil en iværksættelse af ACI på et usikkert juridisk grundlag formentlig øge risikoen for gengældelsesforanstaltninger og eskalation fra tredjelande(t), herunder fra økonomiske stormagter som Kina og USA.²¹⁵

Samlet set fremstår det langt fra risikofrit for EU at iværksætte modforanstaltninger under ACI. Tværtimod må instrumentets anvendelse antages at være forbundet med betydelige juridiske og politiske usikkerheder. I det lys er det måske heller ikke så mærkeligt, at ACI ikke blev aktiveret i foråret eller sommeren 2025, selvom de materielle betingelser umiddelbart var opfyldt: Den politiske vilje var simpelthen ikke til stede. Som det erindres, skal der for at iværksætte modforanstaltninger under ACI samles et kvalificeret

---

²¹² T-743/22, *Mazepin v Council*; sag T-282/22, *Mazepin v Council*, sag T 235/25, *Pumpyanskaya v Council*

²¹³ Furculiță (2023), s. 228 ff.

²¹⁴ Ibid.; Balfour & Ülgen (2024), s. 106

²¹⁵ Se i denne retning Brattberg m.fl. (2025)

flertal i Rådet ad *to* omgange; dels i forbindelse med konstateringen af, om økonomisk tvang foreligger, og dels i forbindelse med vedtagelsen af de konkrete modforanstaltninger (se hertil afsnit 2.1). Selvom et sådant kvalificeret flertal er forholdsvis lempeligt i forhold til et krav om enstemmighed, er det ikke nødvendigvis *nemt* at opnå. I juli 2025, hvor forhandlingerne med USA var på deres højeste, blev det således i første omgang rapporteret, at ”*no countries are currently in favour of triggering the ACI.*”²¹⁶ Et par dage senere var der forlydender om, at både Tyskland og Frankrig ønskede at aktivere instrumentet – men medlemslandene kunne stadig ikke nå til enighed om den blotte igangsættelse af en undersøgelse af, om økonomisk tvang forelå.²¹⁷ Det er naturligvis umuligt at fastslå, om de ovenfor behandlede problemstillinger relateret til EU’s internationale forpligtelser kan forklare medlemsstaternes tilbageholdenhed i denne situation, eller om andre forhold i praksis har været styrende. På baggrund af den foretagne analyse kan det dog bestemt ikke afvises, at det usikre forhold til EU’s internationale forpligtelser som minimum har været en medvirkende årsag til den endnu manglende aktivering af ACI.

4.2. Afrunding

I denne del af specialet er det blevet overvejet, hvilke implikationer forholdet til EU’s internationale forpligtelser har for ACI’s anvendelsesmuligheder i praksis. Som vi har set, må de materielle EU-retlige betingelser for iværksættelse af modforanstaltninger under ACI antages at have været til stede under hændelsesforløbet mellem USA og EU i foråret og sommeren 2025. Der kunne dog ikke samles det fornødne flertal blandt medlemsstaterne til at aktivere ACI, endsige til at iværksætte modforanstaltninger. Uanset hvad medlemsstaternes motiver har været i situationen, fremstår det efter analysen som en kendsgerning, at iværksættelse af ACI-modforanstaltninger har potentiale til at bringe EU på kant med sine internationale forpligtelser. Tilbage står derfor spørgsmålet om, hvorvidt lovgiver *selv* anser ACI for at være juridisk uangribeligt i forholdet til EU’s internationale forpligtelser – eller om man bevidst har strakt gældende ret for at imødekomme det akutte behov for et instrument som ACI.

---

²¹⁶ Euractiv (2025)

²¹⁷ Bounds (2025)

Noget kunne tyde på sidstnævnte. I præamblen til ACI fremhæves det i hvert fald, at det er ønskeligt, at “Unionen bidrager til at skabe, udvikle og præcisere internationale rammer for forebyggelse og eliminering af situationer med økonomisk tvang” (præambelbetragtning 6). Hermed synes det erkendt, at ACI ikke ubetinget holder sig inden for gældende ret, men at instrumentet også må betragtes som et udtryk for Unionens *opinio juris*. Internationale organisationers mulighed for at bidrage til sædvanedannelsen ved *opinio juris* er dog et omstridt spørgsmål,²¹⁸ og det må under alle omstændigheder anses for usikkert, om ACI falder inden for rammerne af EU’s handlerum i denne henseende.

Ønsket om at få tilpasset de gældende folkeretlige rammer til en global virkelighed i forandring synes dog at lede frem til det dilemma, som EU åbenlyst er fanget i, og som måske kommer allertydeligst til udtryk i en passus fra Kommissionens politiske retningslinjer (2024-2029). Her erklæres det, at:

We must sustain and improve rules-based trade, including through a reformed and strengthened World Trade Organization. At the same time, we will be more ambitious in enforcing our trade agreements and will use all of our trade defence instruments where and when needed.²¹⁹

Citatet udtrykker umiddelbart to modsatrettede hensyn. EU ønsker på én gang at gå forrest i kampen for den regelbaserede handelsorden og at træde i karakter som selvhævdende aktør på den internationale scene.²²⁰ Med alle sine muligheder og begrænsninger kan ACI ses som EU’s forsøg på at navigere i netop dette modsætningsforhold. Den foregående analyse har dog om noget tydeliggjort, hvor komplekst et juridisk felt EU opererer i på det handelspolitiske område. Det fremstår på den baggrund også usikkert, i hvilket omfang EU kan anvende ACI i kampen mod tredjelandes økonomiske tvang uden samtidig at gå på kompromis med sin rolle som bannerfører for den regelbaserede internationale handel.

---

²¹⁸ Bordin (2022), s. 64

²¹⁹ Kommissionen (2024), s. 27

²²⁰ Se i det hele Schaupp (2025)

5. Konklusion

I dette speciale er der blevet foretaget en EU-retlig analyse af ACI's retlige indhold med henblik på – gennem en folkeretlig og WTO-retlig analyse – at afdække i hvilket omfang instrumentet er foreneligt med EU's forpligtelser under den almindelige folkeret og WTO-retten.

På baggrund af den EU-retlige analyse af ACI's indhold konkluderes det, at instrumentet giver Kommission en bred skønsmargin i vurderingen af, om der foreligger økonomisk tvang, og om modforanstaltninger skal iværksættes. Der er ikke fastlagt nogen klare mål for, hvor hårdt EU skal være ramt af økonomisk pres, eller hvor hårde eventuelle modforanstaltninger må være. ACI fremstår i det lys som et instrument med brede anvendelsesmuligheder. Vurderes ACI som faktum under den almindelige folkeret og WTO-retten, tegner der sig dog et mere komplekst billede. Under folkeretten fremstår det navnlig problematisk, at ACI's hjemmel til at rette modforanstaltninger mod tredjelande hviler på reglerne om *statsansvar*. Analysen viser, at det er usikkert, om EU som international organisation kan påberåbe sig disse regler. Hertil kommer kvalificeringen af ”økonomisk tvang” under ACI, der næppe når op over tærsklen til at udgøre ”ulovlig intervention” i folkeretlig forstand. Herudover må WTO-retten, når det gælder relationer mellem EU og øvrige WTO-medlemmer, formentlig anses som *lex specialis* på området for økonomisk tvang. Dette udelukker brugen af modforanstaltninger under den almindelige folkeret. Herudover begrænser WTO-retten i sig selv brugen af ACI. Dette skyldes, at modforanstaltninger i form af ikke-opfyldelse af internationale forpligtelser under instrumentet formentlig både vil være i strid med kompetencereglen i DSU art. 23 og indebære et brud på materielle WTO-handelsforpligtelser. EU vil dog efter omstændighederne kunne forsvare modforanstaltninger under ACI med henvisning til Unionens *væsentlige sikkerhedsinteresser*.

Videre findes det, at hvis ACI-modforanstaltninger iværksættes, vil EU risikere at lide knæk på sin troværdighed som fortalere for det multilaterale handelssystem; at blive stillet juridisk til ansvar under WTO-retten og EU-retten; samt at blive udsat for repressalier på

den globale scene. Disse forhold kan ikke udelukkes at have bidraget til at begrænse brugen af ACI indtil videre.

Samlet konkluderes det, at selvom ACI umiddelbart fremstår som et fleksibelt instrument med gode muligheder for at iværksætte modforanstaltninger i tilfælde af økonomisk tvang, hviler det på et juridisk skrøbeligt fundament i forhold til EU's internationale forpligtelser. Dette må antages at begrænse instrumentets anvendelsesmuligheder betydeligt i praksis.

Forkortelser

ACI	Anti-Coercion Instrument
ARIO	Articles on the Responsibility of International Organizations
ARSIWA	Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts
DSU	Dispute Settlement Understanding
EU	Den Europæiske Union
FN	Forenede Nationer
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GATS	General Agreement on Trade in Services
GPA	Agreement on Government Procurement
ICJ	International Court of Justice
ICL	International Law Commission
NATO	North Atlantic Treaty Organization
TEU	Traktaten Om Den Europæiske Union
TEUF	Traktaten Om Den Europæiske Unions Funktionsmåde
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
VCLT	Vienna Convention of the Law of Treaties
WTO	World Trade Organisation

Litteraturliste

Litteratur

- Alford, R. P. (2011). The Self-Judging WTO Security Exception, *Utah Law Review*: Vol. 2011: No. 3, Article 1, <https://dc.law.utah.edu/ulr/vol2011/iss3/1>
- Allen, I. (2025). The War on Trade: Applying the WTO Security Exceptions to Economic Security Measures. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 45(2), 157.
- Andrijauskas, K., & Boruta, R. (2025). China's Economic Pressure Campaign against Lithuania: The Novelties and Limits of Chinese Economic Statecraft and Coercion. *The International Spectator*, 60(2), 38–55. <https://doi.org/10.1080/03932729.2024.2444289>
- Azaria, D. (2022). Trade Countermeasures for Breaches of International Law outside the WTO. *International & Comparative Law Quarterly*, 71(2), 389–423. <https://doi.org/10.1017/S0020589322000057>
- Benzing, M. (2007). International Organizations or Institutions, Secondary Law. *Oxford Public International Law*. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e508>
- Bhan, K., & Chrisengku, K. (2025). What are the implications of the United States' blockage of appointments to the WTO Appellate Body in 2019, and what progress has been made towards reforming the dispute settlement system? | *OxJournal*. <https://www.oxjournal.org/united-states-blockage-of-appointments-to-the-wto-appellate-body/>
- Binder, C., & Hofbauer, J. A. (2022). Applicability of Customary International Law to the European Union as a Sui Generis International Organization: An International Law Perspective. I A. Th. Müller, F. L. Bordin, & F. Pascual-Vives (Red.), *The European Union and Customary International Law* (s. 7–47). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108966535.002>
- Blokker, N. (2021). International Organizations or Institutions, Implied Powers. *Oxford Public International Law*. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e467>
- Blume, P. (2011). *Retssystemet og Juridisk metode* (1. udg.). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Bordin, F. L. (2022). Is the European Union a Sui Generis International Organization?: The Challenge of Arguing for Special Treatment in Customary International Law. I A. Th. Müller, F. L. Bordin, & F. Pascual-Vives (Red.), *The European Union and Customary International Law* (s. 48–65). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108966535.003>

- Casella, P. B. (2013). Contemporary trends on opinio juris and the material evidence of customary international law. *Amado Lecture before the Commission* (speaking notes available with the Special Rapporteur).
- Cassetta, J. M., Crowley, B. J., Davis, R., Gregor, E., Huang, A., Kaufman, C., Lazarus, A., Mongeau, B., Shackelford, M., & Winegar, A. (2020). *Emerging Issues in Economic Diplomacy* (Harvard Kennedy School)
- Catert, B. E. (2009). Economic Coercion. *Oxford Public International Law*. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e508>
- Chen, T. (2017). To Judge the “Self-Judging” Security Exception Under the GATT 1994 – A Systematic Approach (SSRN Scholarly Paper No. 3045695). *Social Science Research Network*. <https://papers.ssrn.com/abstract=3045695>
- Czapnik, B. (2022). ‘Moral’ Determinations in WTO Law: Lessons from the Seals Dispute. *Journal of International Economic Law*, 25(3), 390–408. <https://doi.org/10.1093/jiel/jgac013>
- Daniel, T. D., Starup, P. & Steinicke, M. (2011). *Grundlæggende EU-ret* (2. udg.). Djøfs Forlag
- Doroga, S., & Mercescu, A. (2021). A call to impossibility: The methodology of interpretation at the European Court of Justice and the PSpP ruling. *European Journal of Legal Studies*, 2. <https://doi.org/10.2924/EJLS.2021.006>
- Freudlsperger, C., & Meunier, S. (2024). When Foreign Policy Becomes Trade Policy: The EU’s Anti-Coercion Instrument. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 62(4), 1063–1079. <https://doi.org/10.1111/jcms.13593>
- Furculita, C. (2023). The Anti-coercion Instrument: Is the EU Renouncing Its ‘Multilateralist’ DNA? I Asmelash, H., Moran, N., & de Amstalden, M. (Red). *European Yearbook of International Economic Law* (s. 217–231). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-41996-6_9
- Hagemeyer-Witzleb, T. M. (2021). Trade War. I T. M. Hagemeyer-Witzleb (Red.), *The International Law of Economic Warfare* (s. 51–145). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-72846-5_3
- Helmersen, S. T. (2014). The Prohibition of the Use of Force as Jus Cogens: Explaining Apparent Derogations. *Netherlands International Law Review*, 61(2), 167–193. <https://doi.org/10.1017/S0165070X14001168>
- Helal, S. M. (2019). *On Coercion in International Law*, 52 N.Y.U. J. Int’l L. & Pol., <https://doi.org/10.2139/ssrn.3357513>
- Hofer, A. (2025). Third-Party Countermeasures: Making Custom Out of Ambiguous Practice? *International & Comparative Law Quarterly*, 74(2), 287–317. <https://doi.org/10.1017/S0020589325100808>
- Hopewell, K. (2025). Unravelling of the trade legal order: Enforcement, defection and the crisis of the WTO dispute settlement system. *International Affairs*, 101(3), 1103–1117. <https://doi.org/10.1093/ia/iaaf055>
- Høilund, D. (2025). Kapitel 6. Øvrige retskilder. *Retssikkerhed og juridisk metode* (5th ed.). Hans Reitzel. <https://retssikkerhedogjuridiskmetode-5udg.digi.hansreitzel.dk/?id=138>

- Ioachimescu-Voinea, M. (2022). EU's Long Arm of Sanctions – The Anti-Coercion Ins. *Law Review*, 02, 85–97.
- Jackson, M., & Paddeu, F. I. (2024). The Countermeasures of Others: When Can States Collaborate in the Taking of Countermeasures? *American Journal of International Law*, 118(2), 231–274. doi:10.1017/ajil.2024.8
- Jackson, M. and Paddeu, F. (2025). To Deter and Counteract Economic Coercion: The Puzzle of Countermeasures in European Union's Anti-Coercion Instrument. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5657130> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5657130>
- Jamnejad, M., & Wood, M. (2009). The Principle of Non-intervention. *Leiden Journal of International Law*, 22(2), 345–381. <https://doi.org/10.1017/S0922156509005858>
- Kammerhofer, J. (2024). Obligations erga omnes. *Oxford Public International Law*. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1400>
- Klabbers, J. (2009). *An Introduction to International Institutional Law* (2. udg.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511801013>
- Kriener, F. (2023). Intervention, Prohibition of. *Oxford Public International Law*, <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1434>
- Leinarte, E. (Red.). (2021). The Legal Foundations of the International Responsibility of the European Union. I *Functional Responsibility of International Organisations: The European Union and International Economic Law* (s. 17–92). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108979085>
- Lekkas, S.-I. (2024). Uses of the Work of International Law Commission on State Responsibility in International Investment Arbitration. I A. Kulick, J. M. Álvarez-Zarate, M. Żenkiewicz, & P. Merkouris (Red.), *Custom and its Interpretation in International Investment Law* (Bd. 2, s. 93–122). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009255462.008>
- Lockhart, N., & Sheargold, E. (2010). In Search of Relevant Discretion: The Role of the Mandatory/Discretionary Distinction in WTO Law. *Journal of International Economic Law*, 13(2), 379–421. <https://doi.org/10.1093/jiel/jgq013>
- Marceau, G., & Wyatt, J. (2010). Dispute Settlement Regimes Intermingled: Regional Trade Agreements and the WTO. *Journal of International Dispute Settlement*, 1(1), 67–95. <https://doi.org/10.1093/jnlids/idp009>
- Marklund, K. W. (2024.). The lawfulness of EU restrictive measures against Russia under international law. *Stockholm Universitet*.
- Mejía-Lemos, D. (2024). The customary status of the articles on the responsibility of international organizations: A critical assessment of its scholarly treatment. I *Reassessing the Articles on the Responsibility of International Organizations* (s. 36–63). Edward Elgar Publishing.
- Merkouris, P., Kammerhofer, J., & Arajärvi, N. (Red.). (2022). *The Theory, Practice, and Interpretation of Customary International Law* (1. udg.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009025416>

- Möldner, M. (2012). Responsibility of International Organizations – Introducing the ILC’s DARIO. I A. von Bogdandy and R. Wolfrum, (eds.), *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, Volume 16, 2012, p. 281-328
- Naundrup Olesen (2023). Retsdogmatik – Kilder og argumentation: (Side 35 – 62). (2023). *I Ret på tværs (1. Udg.)*. Djøf Forlag.
- Olsthoorn, K. (2024). The EU’s Anti-coercion Instrument: A Return of Unlawful Unilateral Trade Countermeasures in Disguise? *Legal issues of economic integration*, 51(Issue 1), 47–86. <https://doi.org/10.54648/LEIE2024003>
- OECD. (2024). Trade impacts of economic coercion. *OECD Trade Policy Papers*. May 2024, no. 281. <https://doi.org/10.1787/d4ab39b9-en>
- Paasivirta, Esa. (2015). *The Responsibility of Member States of International Organizations?: A Special Case for the European Union*. *International Organizations Law Review*. 12. 448-467. 10.1163/15723747-01202009.
- Paddeu, F. I. (2015). *Countermeasures*. Oxford Public International Law. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1020>
- Peil, M. (2012). Scholarly Writings as a Source of Law: A Survey of the Use of Doctrine by the International Court of Justice. *Washington University in St. Louis Legal Studies Research Paper No. 12-07-03*, <https://ssrn.com/abstract=2115529>
- Schaupp, L. (2025). Forging a Geopolitical Union: The EU’s Assertive Trade Policy and the Anti-Coercion Instrument. I M. Neuman, R. A. Wessel, & T. de Zee (Red.), *A Geopolitical Europe in the Making? The EU’s Actorness in a (De-)Globalising World* (s. 147–164). T.M.C. Asser Press. https://doi.org/10.1007/978-94-6265-666-6_8
- Schaupp, L. (2024). Decoding the Intersection of Trade and Security in the EU’s Anti-Coercion Instrument. *European Foreign Affairs Review*, 29(Issue 2), 133–158. <https://doi.org/10.54648/EERR2024006>
- Simma, B. (2006). Of Planets and the Universe: Self-contained Regimes in International Law. *European Journal of International Law*, 17(3), 483–529. <https://doi.org/10.1093/ejil/chl015>
- Szép, V. (2024). The legislative history of the EU’s anti-coercion instrument. *ERA-Forum*, 25(1), 127–139. <https://doi.org/10.1007/s12027-024-00784-x>
- Szép, V. (2024a). The Geopoliticization of EU Trade Policy: Exploring the Growing Links Between the Common Foreign and Security Policy and the Common Commercial Policy. *European foreign affairs review*, 29(4), 427–446. <https://doi.org/10.54648/eerr2024030>
- VanGrasstek, C. (2013). *The History and Future of the World Trade Organization*. WTO. <https://doi.org/10.30875/14b6987e-en>
- Verellen, T., & Hofer, A. (2023). The Unilateral Turn in EU Trade and Investment Policy. *European foreign affairs review*, 28(1), 1–14. <https://doi.org/10.54648/eerr2023011>
- Voon, T. (2020). Russia—Measures Concerning Traffic in Transit. *The American Journal of International Law*, 114(1), 96–103.

- Weiß, W., & Furculită, C. (2024). *Open Strategic Autonomy in EU Trade Policy: Assessing the Turn to Stronger Enforcement and More Robust Interest Representation* (1. udg.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009196529>
- Weiß, W. (2020). Interpreting Essential Security Exceptions in WTO Law in View of Economic Security Interests. I W. Weiß & C. Furculita (Red.), *Global Politics and EU Trade Policy: Facing the Challenges to a Multilateral Approach* (s. 255–284). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-34588-4_12
- Wu, C. H. (2023). The EU's Proposed Anti-coercion Instrument: Legality and Effectiveness. *Journal of world trade*, 57(2), 297–316. <https://doi.org/10.54648/TRAD2023012>
- Ziegler, K. S. (2023). Domaine Réservé. *Oxford Public International Law*. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1398>

Online-kilder: Hjemmesider, blogs og nyhedsmedier

- Ali, A. (2025, juli 30). The United States and the unraveling of the WTO Appellate Body – National Security. <https://www.dirittoue.info/the-united-states-and-the-unraveling-of-the-wto-appellate-body/> (set d. 01.12.25)
- Balfour, R., & Ülgen, S. (2024.). Geopolitics and Economic Statecraft in the European Union. *Carnegie Endowment for International Peace*. <https://carnegieendowment.org/research/2024/11/geopolitics-and-economic-statecraft-in-the-european-union?lang=en> (set d. 18.12.25)
- Brattberg, E., Pastorelli, J. & Schwab, B. (2025, april 8). The EU could respond to Trump's tariffs with a new 'anti-coercion instrument.' Here's what to know. *Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/the-eu-could-respond-to-trumps-tariffs-with-a-new-anti-coercion-instrument-heres-what-to-know/> (set d. 18.12.25)
- Birmingham (2025, september 19). Could the EU dust off its trade bazooka to take on China? Europe weighs its options. *South China Morning Post*. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3326156/could-eu-dust-its-trade-bazooka-take-china-europe-weighs-its-options> (set d. 01.12.25)
- Bounds, A. (2025, juli 23). Germany and France push EU to prepare trade reprisals against US. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/822c46ff-b2ff-4369-a1a9-b82379539cd0> (set d. 01.12.25)
- C. F. R. Editors (2025). The U.S.-China Trade Relationship. *Council on Foreign Relations*. <https://www.cfr.org/backgrounder/contentious-us-china-trade-relationship> (set d. 02.12.25)
- Euractiv. (2025, juli 18). Beware of the bazooka! *Euractiv*. <https://www.euractiv.com/news/beware-of-the-bazooka/> (set d. 01.12.25)
- Financial Times (2025, juli 22). The EU should get tough with Trump on trade. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/3ac281cf-f07f-4e00-b1ba-2c8ac9197206> (set d. 01.12.25)

- Foy, H., Hancock, A., & Bounds, A. (2025, oktober 8). US demands EU dismantle green regulations in threat to trade deal. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/678f7c25-2eff-4e98-9c7c-e0772fa69236> (set d. 01.12.25)
- Griffiths, D. (2023, april 19). Human Rights Diplomacy. *Chatham House*. <https://www.chathamhouse.org/2023/04/human-rights-diplomacy/05-economic-leverage-and-coercion> (set d. 18.12.25)
- Höra, E. (2025, juli 29). No Accident: Four Structural Reasons Why the EU Did Not Get a Better Trade Deal. *BSt Europe*. <https://bst-europe.eu/economy-security-trade/no-accident-four-structural-reasons-why-the-eu-did-not-get-a-better-trade-deal/> (set d. 01.12.25)
- ICJ (u.å.): Declarations recognizing the jurisdiction of the Court as compulsory | International Court of Justice, <https://www.icj-cij.org/declarations> (set d. 01.12.25)
- Kiel Institut (2025, februar 2). Trump's Tariffs on EU could trigger Economic Turmoil. <https://www.kielinstitut.de/publications/news/trumps-tariff-threats-on-eu-could-trigger-economic-turmoil/> (set d. 18.12.25)
- Liboreiro, J. (2025, september 25). *The new age of weaponisation lays bare Europe's weaknesses*. Euronews. <http://www.euronews.com/my-europe/2025/09/25/the-new-age-of-weaponisation-lays-bare-europes-inherent-weaknesses> (set d. 01.12.25)
- Nguyen, A. (2024, januar 12). The Anti-Coercion Instrument – The Practical Repercussions of the ACI's Entry into Force (Part I)—CELIS Institute—Investment Screening | National Security | Competitiveness. <https://www.celis.institute/celis-blog/the-anti-coercion-instrument-the-practical-repercussions-of-the-acis-entry-into-force-part-i/> (set d. 18.12.25)
- Parsons, L. (2021, april 30). China warns Australia education and tourism are in the firing line. *Mail Online*. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-9527517/China-warns-Australias-education-tourism-chopping-block.html> (set d. 01.12.25)
- Pastorelli, J. (2025, februar 13). Steel meets fire: How the EU might respond to Trump's tariffs. *Atlantic Council*. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/steel-meets-fire-how-the-eu-might-respond-to-trumps-tariffs/> (set d. 01.12.25)
- Ryan, J. (2025, oktober 9). The EU has a secret weapon to counter Trump's economic bullying. It's time to use it. *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/oct/09/the-eu-has-a-secret-weapon-to-counter-trumps-economic-bullying-its-time-to-use-it> (set d. 01.12.25)
- Ryborg, O. (2025, januar 22). *ANALYSE EU har økonomisk "bazooka" klar til kamp mod Trump*. DR. <https://www.dr.dk/nyheder/udland/analyse-eu-har-oekonomisk-bazooka-klar-til-kamp-mod-trump> (set d. 01.12.25)
- Sweney, M. (2025, august 26). Trump threatens tariffs on countries that 'discriminate' against US tech. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/us-news/2025/aug/26/donald-trump-tariffs-us-tech-uk-digital-services-tax-eu> (set d. 01.12.25)

- Vela, J. H. (2019, oktober 10): EU builds anti-Trump trade bazooka. *POLITICO Pro*. <https://subscriber.politicopro.com/canada/article/2019/10/eu-builds-anti-trump-trade-bazooka-3972798> (set d. 01.12.25)
- WTO | WTO Analytical Index — Guide to WTO Law and Practice (updated electronic version) https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/ai17_e/ai17_e.htm (set d. 15.12.25)
- WTO | Analytical Index — DSU art. 23. https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/ai17_e/dsu_art23_jur.pdf (set d. 01.12.25)
- WTO | Disputes—Dispute Settlement CBT - Legal effect of panel and appellate body reports and DSB recommendations and rulings, https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_settlement_cbt_e/c7s2p1_e.htm (set d. 01.12.25)
- WTO | Dispute settlement — Chronological list of disputes cases, https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_status_e.htm (set d. 02.12.25)
- WTO | European Union—Member information, https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/european_communities_e.htm (set d. 01.12.25)
- WTO | Government procurement—The plurilateral Agreement on Government Procurement (GPA). https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/memobs_e.htm (set 02.12.25)
- WTO | Publications | The WTO at Twenty: *Challenges and Achievements*. (2015). https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wto_at_twenty_e.htm (set d. 01.12.25)
- WTO Secretariat (2025). WTO Blog | Data Blog—Over 80 per cent of global merchandise trade is on most-favoured-nation basis, https://www.wto.org/english/blogs_e/data_blog_e/blog_dta_21jan25_e.htm (set d. 02.12.25)
- WTO | The history of multilateral trading system, https://www.wto.org/english/thewto_e/history_e/history_e.htm (set d. 02.12.25)
- WTO | Trade Policy Review: *China*. (2024). https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/tp558_e.htm (set d. 02.12.25)
- WTO | Understanding the WTO. Settling disputes. A unique contribution. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/displ_e.htm (set d. 02.12.25)
- WTO | Who we are, https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm (set 02.12.25)
- WTO Plurilaterals (u.å.). *Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement (MPIA)*. (2021, juni 9). https://wtoplurilaterals.info/plural_initiative/the-mpia/ (set d. 12.12.25)
- Zengerle, P. (2025, mars 5). Trump to the people of Greenland: “We will make you rich”. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/trump-people-greenland-we-will-make-you-rich-2025-03-05/> (set d. 01.12.25)

Økonomiministeriet. (2025, august). *Økonomisk Redegørelse. August 2025*.
https://oem.dk/media/fiae5qcd/oekonomisk-redegoerelse_august-2025_web-a-1.pdf (set d. 14.12.25)

EU-retten

Traktater og lovgivning

Traktaten Om Den Europæiske Union (TEU)

Traktaten Om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF)

Forordning 2019/452. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/452 af 19. marts 2019 om et regelsæt for screening af udenlandske direkte investeringer i Unionen

Forordning 2022/2560. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2560 af 14. december 2022 om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked

Forordning 2022/1031. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/1031 af 23. juni 2022 om adgangen for tredjelandes erhvervsdrivende, varer og tjenesteydelser til Unionens markeder for offentlige udbud og koncessioner og procedurer for støtte til forhandlingerne om adgang for Unionens erhvervsdrivende, varer og tjenesteydelser til tredjelandes markeder for offentlige udbud og koncessioner

Forordning 2023/2675. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/2675 af 22. november 2023 om beskyttelse af Unionen og dens medlemsstater mod tredjelandes økonomiske tvang

Forordning 182/2011. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 654/2014 om udøvelsen af Unionens rettigheder for så vidt angår anvendelsen og håndhævelsen af internationale handelsregler (2019)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af Unionen og dens medlemsstater mod tredjelandes økonomiske tvang (2021)

EU-domme

Dom af 15.07.1964 i sag 6/64, *Costa og Enel*, ECLI:EU:C:1964:6

Dom af 18.04.1975 i sag 6/72, *Europemballage Corporation*, ECLI:EU:C:1975:50

Dom af 17.11.1983 i sag C-292/82, *Merck Hauptzollamt*, ECLI:EU:C:1983:33

Dom af 13.11.1990 i sag C-331/88, *Fedesa m.fl.*, ECLI:EU:C:1990:391

Dom af 24.11.1992 i sag C-286/90, *Poulsen og Diva Navigation*, ECLI: EU:C:1992:453

Dom af 5.10.1994 i forenede sager C-133/93, C-300/93 og C-362/93, *Crispoltoni m.fl.*, EU:C:1994:364

Dom af 16.06.1998 i sag C-162/96, *Racke*, ECLI:EU:C:1998:293
Dom af 12.7.2001 i sag C-189/01, *Jippes m.fl.*, EU:C:2001:42
Dom af 18.06.2009 i sag C-487/07, *L'Oréal and others*, ECLI:EU:C:2009:378
Dom af 22.03.2012 i sag C-190/10, *Génesis*, ECLI:EU:C:2012:157
Dom af 21.12.2011 i sag C-366/10, *Air Transport Association of America and Others v. Secretary of State for Energy and Climate Change*, ECLI:EU:C:2011:864
Dom af 19.12.2019 i sag C-418/18 P, *Puppinck and Others v Commission*, ECLI:EU:C:2019:111
Dom af 13.10.2022 i sag C-355/21, *Perfumesco.pl*, ECLI:EU:C:2022:791
Dom af 08.11.2023 i sag T-282/22, *Mazepin v Council*, ECLI:EU:T:2023:701
Dom af 20.03.2024 i sag T-743/22, *Mazepin v Council*, ECLI:EU:T:2023:693
Dom af 15.10.2025 i sag T-235/25, *Pumpyanskaya v Council*, ECLI:EU:T:2025:957

Øvrige EU-dokumenter

Kommissionen (2019, november 27). Speech by President-elect von der Leyen. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/speech_19_6408 (set d. 02.12.25)

Kommissionen (2020, september 16). State of the Union – Letter of Intent to President David Maria Sassoli and to Chancellor Angela Merkel. <https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/da5dbf7b-6c10-45b9-acda-2327848ad702/download> (set d. 02.12.25)

Kommissionen (2021, februar 18). Communication from the Commission to the European Parliament, the council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Empty: *Trade Policy Review—An Open, Sustainable and Assertive Trade Policy*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021DC0066> (set d. 02.12.25)

Kommissionen (2021a, december 12): Commission Staff Working Document, *Impact Assessment Report – Proposal for an Anti-Coercion Instrument*, SWD(2021) 371 final, 8.12.2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021SC0371> (set d. 02.12.25)

Kommissionen (2021b, september 7): Detailed results of the open public consultation on an EU anti-coercion instrument. <https://circabc.europa.eu/ui/group/e9d50ad8-e41f-4379-839a-fdfe08f0aa96/library/9557c341-c4da-44bd-b444-f854449826e2/details> (set d. 11.12.25)

Kommissionen (2023): Joint Communication to the European Parliament, the European Council and the Council on "European Economic Security Strategy", <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52023JC0020> (set d. 02.12.25)

Kommissionen (2024, juli 18). *Politiske retningslinjer 2024-2029 | Europa-Kommissionen*. https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_da (set 02.12.25)

- Kommissionen: EU sanctions tracker. (u.å.).
<https://data.europa.eu/apps/eusanctionstracker/> (set d. 01.12.25)
- Kommissionen: Komitologi. (u.å.). https://commission.europa.eu/law/law-making-process/adopting-eu-law/implementing-and-delegated-acts/comitology_da (set d. 01.12.25)
- Kommissionen: GATS. (u.å.). <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/general-agreement-trade-services-gats> (set d. 14.12.25)
- Legal Personality of the EU - EUR-Lex. (u.å.). <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/legal-personality-of-the-eu.html> (set d. 02.12.25)

Folkeretten

Traktater

- Charter of the United Nations (FN-pagten) (1945)
- Vienna Convention of the Law of Treaties (1969)
- Statute of the International Court of Justice (1945)

ILC's dokumenter

- International Law Commission. (2001). Draft Articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts
- International Law Commission. (2001). Draft Articles on the Responsibility of International Organizations, with commentaries
- International Law Commission. (2011). Articles on the Responsibility of International Organizations
- International Law Commission. (2011). Articles on the Responsibility of International Organizations, with commentaries
- International Law Commission. (2011). Responsibility of International Organizations: Comments and Observations Received from International Organizations (14 February 2011)

FN-resolutioner

- Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations, 1970 (UNGA 2625, 25th session, 1970)
- Declaration on the Inadmissibility of Intervention and Interference in the Internal Affairs of States, 1981 (UNGA 2734, 36th session, 1981)

Afgørelser

- Permanent Court of International Justice, *Advisory Opinion No. 4, Nationality Decrees Issued in Tunis and Morocco*. Advisory Opinion af 7. februar 1923

International Court of Justice, *Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations*. Advisory Opinion af 11. april 1949

International Court of Justice, *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands)*. Dom af 20. februar 1969

International Court of Justice, *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua*. Dom af 27. juni 1986

International Court of Justice, *Obligations of States in Respect of Climate Change*. Advisory Opinion af 23. juli 2025

Øvrige dokumenter

Secretary-General by United Nations General Assembly: *Economic Measures as a Means of Political and Economic Coercion against Developing Countries - Note by the Secretary-General by United Nations General Assembly* (UN Doc A/48/535)

WTO-retten

Afgørelser

US – Nicaragua: *United States – Trade Measures Affecting Nicaragua*, GATT Panel, L/6053 (13/10/1986) (ej vedtaget)

US – Shrimp: *United States – Import Prohibition on Certain Shrimp and Shrimp Products*, WTO Panel, WT/DS58/RW (vedtaget d. 06.11.1998)

Canada – Autos: *Canada – Certain Measures Affecting the Automotive Industry*, WTO Appellate Body, WT/DS139/AB/R; WT/DS142/AB/R (vedtaget d. 19.06.2000)

US – Section 301: *United States – Sections 301–310 of the Trade Act 1974*, WTO Panel, WT/DS152/R (vedtaget d. 27.01.2000)

US – Certain EC Products: *United States – Import Measures on Certain EC Products*, WTO Panel, WT/DS165/R (vedtaget d. 10.01.2001)

Korea – Beef: *Korea – Measures Affecting Imports of Fresh, Chilled and Frozen Beef*, WTO Appellate Body, WT/DS169/AB/R (vedtaget d. 01.01.2001)

US – Gambling: *United States – Measures Affecting the Cross-Border Supply of Gambling and Betting Supplies*, WTO Panel, WT/DS285/R (vedtaget d. 20.04.2005)

EC – Commercial Vessels: *European Communities – Measures Affecting Trade in Commercial Vessels*, WTO Panel, WT/DS301/R (vedtaget d. 20.06.2005)

Brazil – Retreaded Tyres: *Brazil – Measures Affecting Imports of Retreaded Tyres*, WTO Appellate Body, WT/DS332/AB/R (vedtaget d. 17.12.2007)

US – Stainless Steel: *United States – Final Anti-Dumping Measures on Stainless Steel from Mexico*, WTO Appellate Body, WT/DS344/AB/R (vedtaget d. 20.05.2008)

- EC – Seal Products: *European Communities – Measures Prohibiting the Importation and Marketing of Seal Products*, WTO Appellate Body, WT/DS400/AB/R/WT/DS401/AB (vedtaget d. 18.06.2014)
- Colombia – Textiles, Apparel and Footwear: *Colombia – Measures Relating to the Importation of Textiles, Apparel and Footwear*, WTO Appellate Body, WT/DS461/AB/R (vedtaget d. 22.06.2016)
- EU – Measures on Atlanto-Scandian Herring: *European Union – Measures on Atlanto-Scandian Herring*, DS469 (sag trukket tilbage)
- EU – Biodiesel: *European Union – Anti-Dumping Measures on Biodiesel from Argentina*, WTO Appellate Body, WT/DS473/AB/R (vedtaget d. 26.10.2016)
- Russia – Traffic in Transit: *Russia – Measures Concerning Traffic in Transit*, WTO Panel, WT/DS512/R (vedtaget d. 26.04.2019)
- US – Certain Goods from China: *United States – Tariff Measures on Certain Goods from China*, WTO Panel, WT/DS543/R (appelleret)
- US – Steel and Aluminium: *United States – Certain Measures on Steel and Aluminium Products*, WTO Panel, WT/DS544/R (appelleret)
- Saudi Arabia – Intellectual Property Rights: *Saudi Arabia – Measures Concerning the Protection of Intellectual Property Rights*, WTO Panel, WT/DS567/R (sag trukket tilbage)
- US: Origin Marking Requirement: *United States – Origin Marking Requirement*, WTO Panel, WT/DS597/R (appelleret)
- China – Trade in Goods and Services: *China – Measures Concerning Trade in Goods and Services*, WTO Panel, WT/DS610 (sag trukket tilbage)

Traktater

- General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1947)
- General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1994)
- General Agreement on Trade in Services (GATS 1994)
- Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes (DSU 1994)
- Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS 1994)
- Agreement on Government Procurement (GPA 2012)
- Multi-Party Interim Appeal Arbitration Arrangement (MPIA 2020)

Øvrige WTO-dokumenter

- Dispute Settlement Body - Minutes of meeting, 26. april 2019, WT/DSB/M/428

Øvrige kilder

US Trade Act of 1974, Pub. L. No. 93-618, 88 Stat. 1978, U.S. Government Publishing Office (1974)

North Atlantic Treaty Organization (NATO 1947)